

CELOVČANSKI vestnik

Letnik XVI.

Celovec, petek, 10. november 1961

Štev. 45 (1017)

Bauern Südkärntens

Am Sonntag, den 19. November 1961, wählen wir unsere Berufsvertretung für die nächsten 5 Jahre. Gewählt werden die Ortsbauernausschüsse, die Ausschüsse der Bezirksbauernkammern und die Mitglieder der Vollversammlung der Landwirtschaftskammer für Kärnten.

Diese Wahlen sind für uns von grösster Bedeutung. Südkärnten ist ein wirtschaftlich unterentwickeltes Gebiet. Am schlimmsten davon betroffen ist die heimische bäuerliche Bevölkerung. Deshalb muss die Bauernvertretung für sie besser Vorsorge treffen als bisher. Wir Südkärntner Bauern brauchen daher auch in den Bezirksbauernkammern und in der Landwirtschaftskammer für Kärnten eine starke Vertretung. Diese werden wir nur mit einer einzigen Gemeinschaft erreichen. Die Aufspaltung der Bauernvertretung in Parteien ist schädlich. Vereinigen wenigstens wir unsere Stimmen und geben sie alle ohne Ausnahme für die

Gemeinschaft der Südkärntner Bauern

Die Kandidaten dieser Gemeinschaft werden in den Ortsbauernausschüssen, in den Ausschüssen der Bezirksbauernkammern und in der Vollversammlung der Landwirtschaftskammer für Kärnten unsere Forderungen vertreten:

1. In der Landwirtschaftskammer müssen wir Südkärntner Bauern ohne Unterschied der Volkszugehörigkeit die Gleichberechtigung mit den Bauern der nördlichen Landesteile erreichen.

2. Die Landwirtschaftskammer muss stärker als bisher die Entwicklung der Südkärntner Landwirtschaft fördern, vor allem muss sie

• die weitere Hebung und Verbesserung der landwirtschaftlichen Produktion fördern;

• für einen besseren Absatz und für bessere Preise der landwirtschaftlichen Produkte und für deren gerechteres Verhältnis zu den Preisen der bäuerlichen Betriebserfordernisse Vorsorge treffen;

• die Zusammenlegung landwirtschaftlicher Grundstücke, den Ausbau und die Verbesserung der Wege und die Elektrifizierung der Bergbauernbetriebe unterstützen;

• Möglichkeiten für Nebenverdienste, vor allem für die Kleinbauern schaffen;

• für die Erhaltung der landwirtschaftlichen Böden für Zwecke der Landwirtschaft eintreten.

3. Die Gemeinschaft der Südkärntner Bauern vertritt die Einbeziehung der gesamten landwirtschaftlichen Bevölkerung in die allgemeine Sozialversicherung. Die Beiträge für die Versicherung müssen für die betroffenen Zahlungsverpflichteten tragbar sein.

4. Die Gemeinschaft der Südkärntner Bauern fordert für alle Landwirtschaftsbereichen des unterentwickelten Gebietes Südkärntens zusätzliche Steuererleichterungen. Mit solchen sollen Land und Bund der einheimischen Landwirtschaft eine gleichwertige Förderung zukommen lassen, wie sie von ihnen dem Gewerbe und der Industrie bereits zugestanden wurde. Zusätzliche Begünstigungen verlangen wir auch für den weiteren Anschluss und die Verwendung elektrischer Energie in der Landwirtschaft des unterentwickelten Gebietes.

5. Die bäuerlichen Vertretungskörperschaften müssen ihre besondere Sorge der Förderung des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens widmen und die Gleichberechtigung aller genossenschaftlichen Organisationen im Lande beachten.

6. Die bäuerlichen Vertretungskörperschaften müssen bei der Berufsschulung und fachlichen Ausbildung der bäuerlichen Bevölkerung die Zweisprachigkeit Kärntens berücksichtigen. Die landwirtschaftlichen und hauswirtschaftlichen Schulen und Kurse mit slowenischer Sprache müssen dieselbe Förderung gemessen, wie solche mit deutscher Sprache.

7. Die Landwirtschaftskammer für Kärnten muss bei ihrer Tätigkeit in weit grösserem Ausmass die Ortsbauernausschüsse und die Bezirksbauernkammern berücksichtigen. Nur so können die Bauern ihre Rechte der Selbstverwaltung verwirklichen. Die bäuerlichen Berufsvertretungen dürfen keine bürokratischen Einrichtungen sein.

Die Kandidaten der Gemeinschaft der Süd-

Nadaljuje Zahodna Nemčija pot nacističnega Reicha?

Nemške oblasti aretirale jugoslovanskega državljana ker se je v zadnji vojni boril proti nacističnim okupatorjem

Vsa svetovna javnost je z ogorčenjem sprejela vest, da so oblasti v Zahodni Nemčiji na podlagi gestapovske tiralice iz leta 1941 aretirale jugoslovanskega državljana, direktorja zagrebske tovarne „Me-ga“ Lazo Vračariča, ki se je službeno mudil na opravih v Nemčiji. Na podlagi protestov Jugoslavije in iz vseh delov sveta je bil Vračarič po več dneh zapora sicer izpuščen na svobodo, vendar obrazložitev sodišča, da je šlo za „pomoto“, ne more spraviti iz sveta dejstvo, da so se zahodnonemške oblasti podale na zelo nevarno pot, ki jo v svetu splošno označujejo kot nadaljevanje poti nacističnega Reicha.

Laza Vračarič je kot partizanski bорец sodeloval v boju proti nacističnim okupatorjem in je gestapo leta 1941 razpisal za njim tiralico zaradi sodelovanja pri napadu na nemške vojake v Zagrebu. Na podlagi te tiralice so zahodnonemške oblasti Vračariča prejšnji teden aretirale in ga več dni zadržale v zaporu. To dejstvo je vzbudilo po vsem svetu silno ogorčenje in šele na podlagi najostrejših protestov so bile nemške oblasti prisiljene, da razveljavijo ukaz o aretaciji.

Z izpustitvijo Vračariča iz zapora pa zadeva še nikakor ni urejena. Kajti „zadeva Vračarič“ ponovno z vso resnostjo opozarja na razmere v Zahodni Nemčiji, ki se smatra za edinega predstavnika vsega nemškega naroda. Da je šlo pri aretaciji Vračariča kot pripadnika jugoslovanskega odporiškega gibanja proti nacističnemu nasilju za „hudo nacistično provokacijo“, namreč ni le mnenje rimskega „Avanti“, marveč se je temu mnenju pridružila široka mednarodna javnost. In tudi v Zahodni Nemčiji sami so nezasišani ukrep oblasti

obsodili kot nevarno in provokatorsko dejanje, ki bo imelo resne posledice za državo.

„Takšen postopek razglasa za zločin obrambo lastne domovine, najsvetejše občutke državljanov in njihovo dolžnost, da branijo svojo domovino. Pomeni tudi oživiljanje samovoljnih protipravnih in zločinskih postopkov, ki so povzročili uničenje milijonov ljudi in ki jih je obsodilo vse svobodoljubno človeštvo.“ Tako je bilo poudarjeno na seji združenja jugoslovanskih pravnikov, in temu mnenju se je pridružilo tudi glasilo nemških socialdemokratov, ki je zapisalo, da aretacija Vračariča pomeni, da je treba jutri aretirati tudi borce odporiških gibanj drugih narodov, medtem ko je italijanski tisk poudaril, da so simpatije do hitlerjevske Nemčije v Bonnu tako velike, da preganja policija antifašiste drugih držav le zaradi tega, ker so se bojevali proti nacističnim zverem za svobodo svoje domovine. „Kaj bi reklo bonnske oblasti,“ je spraševal Avanti, „če bi enako postopali s tisoči bivših hitlerjevcev, ki vsa-

ko leto pod krinko miroljubnih turistov preplavijo evropske države.“ In v mnogih državah, ki so se bojevale proti fašizmu, danes poudarjajo, da bo za njihove državljanke v bodoče zelo nevarno potovati v Zahodno Nemčijo, ker jim tam grozi nevarnost, da bodo aretirani zaradi boja proti nacizmu.

Za zadevo Vračariča pa je vsekakor značilno tudi dejstvo, da so na sodišču v

Nosilec deželne liste Skupnosti južnokoroških kmetov

MIRKO KUMER, pd. CRCEI

Kako bomo volili 19. novembra?

Pri volitvah v kmečka zastopstva 19. novembra bomo hkrati volili svoj

- Krajevni kmečki odbor
- Odbor okrajne kmečke zbornice
- Občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško

Ker bomo istočasno volili tri organe, bomo morali na volišču oddati v skrinjico istočasno tri glasovnice v eni kuverti.

Za odbor okrajne kmečke zbornice (Ausschuss der Bezirksbauernkammer) in za občni zbor Kmetijske zbornice (Vollversammlung der Landwirtschaftskammer) bomo letos dobili na volišču uradne glasovnice, na katerih bodo po vrsti zapisane vse volilne stranke ali skupine, ki so vložile svoje kandidatne liste. Volilni upravičenec bo moral označiti stranko, kateri bo dal svoj glas, s križcem v krogu na desni strani imena stranke.

Za volitve krajevnega kmečkega odbora (Ortsbauernausschuss) bo vsaka stranka ali volilna skupina izdala svoje glasovnice.

Ko bomo na glasovnici za odbor okrajne kmečke zbornice in za občni zbor Kmetijske zbornice napravili križec v krogu desno od imena „Skupnost južnokoroških kmetov (Gemeinschaft der Südkärntner Bauern)“, bomo o b e glasovnici skupno z glasovnico z istim imenom za krajevni kmečki odbor dali v kuvertu in vrgli v volilno skrinjico.

Zapomnimo:

Vsi po naših vaseh ob Zilji in Dravi bomo v krajevni kmečki odbor v odbor okrajne kmečke zbornice in v občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško volili

Skupnost južnokoroških kmetov
(Gemeinschaft der Südkärntner Bauern)

AMTLICHER STIMMZETTEL	
1	☐
2	☐
3	☐
4	☒ SKUPNOST JUŽNOKOROŠKIH KMETOV (GEMEINSCHAFT DER SÜDKÄRNTNER BAUERN)

kärntner Bauern sind aus unserer Mitte. Darin liegt die Gewähr, dass sie voll und ganz für die Verwirklichung der vernachlässigten bäuerlichen Bevölkerung der vernachlässigten Gebiete Südkärntens eintreten werden.

Es gilt daher: Jede Stimme für die

„Gemeinschaft der Südkärntner Bauern“!

Našim zaupnikom!

Te dni razpošilja „Skupnost južnokoroških kmetov“ glasovnice za volitve občinskih kmečkih odborov (Ortsbauernausschüsse), medtem ko so za volitve okrajnih kmečkih zbornic in za občni zbor kmetijske zbornice tokrat na razpolago uradne glasovnice, ki jih vsak volivec dobi v volilnem lokalu.

Kdor glasovnic za občinske kmečke odbore ne bi dobil, naj jih pravočasno dvigne pri volilnem odboru „Skupnosti južnokoroških kmetov“ v Celovcu, Gasometergasse 10 ali Viktringer Ring 26.

upravni aparat zahodnonemške republike še danes deluje po zakonih in paragrafih „tisočletnega rajha“. Dogodek sam — je zapisalo ljubljansko „Delo“ — pač opozarja na politično in miselno kontinuiteto med nacističnim rajhom in današnjo Zahodno Nemčijo, kot projekcija neposrednih hofenj in prizadevanj pomembnih političnih sil v zahodnonemški republiki pa se že znavaajo obrisi četrtega rajha, ki morda ne bo več temeljil na superiornosti tevtenske rase, marveč na nemški atomski sili in na moči nemškega gospodarskega sistema.

Odkritje spomenika žrtvam fašizma v Grazu:

„Čuvajte svobodo in mir, kajti zanju smo dali življenje!“

V enajstih jezikih vklesane v granit 20-metrskega stebra so te besede dajale pravo vsebino svečanosti 1. novembra v Grazu, o kateri smo na kratko poročali že v zadnji številki našega lista. Ob veličastnem spomeniku, ki so ga tega dne odkrili 2516 žrtvam nacističnega nasilja, se je zbralo okoli 5000 ljudi, med njimi najmanj 2000 iz Slovenije, navzoči pa so bili tudi številni visoki predstavniki Avstrije in Jugoslavije ter diplomatski zastopniki Sovjetske zveze, Češkoslovaške, Madžarske, Francije, Velike Britanije, Italije, Zahodne Nemčije in Grčije. Vsi govorniki so v svojih nagovorih poudarili pomen boja proti fašizmu, za umetniški okvir prireditve pa so skrbeli zbor graške opere, invalidski pevski zbor iz Ljubljane ob spremljavi rudarske godbe iz Hrastnika ter delavski pevski zbor iz Graza.

Kot zastopnik slovenskih in jugoslovanskih organizacij protifašističnih borcev in žrtev fašizma je govoril podpredsednik Zveze ljudske skupščine Franc Leskošek-Luka, ki je med drugim dejal: Za slovenski narod, majhen narod, ki v zgodovini svojega obstoja ni nikoli nikogar ogrožal, ki pa je bil pred dvajsetimi leti, ko so ga razkosali trije okupatorji, izpostavljen fizičnemu uničenju, predstavlja to pokopališče v Grazu enega najbolj množičnih slovenskih grobov, kakršne je fašizem v drugi svetovni vojni posejal po taboriščih, ječah in frontah po vsej Evropi. Ta spomenik prepričljivo dokazuje, kako avstrijski narod, ki je sam doživel vso težo večletne okupacije in fašističnega nasilja, ne ceni in spoštuje samo svojih žrtev, pač pa tudi napore in žrtve drugih narodov. Ob tem spomeniku žrtvam enajstih narodnosti spoznavamo, kako globoke vezi med narodi in ljudstvi je spletla njihova skupna usoda pod fašistično okupacijo in njihov skupni boj za osvoboditev. Med tem bojem se je ustvarjalo novo tovarištvo in bratstvo med narodi, ustvarjalo se je v skupnih akcijah slovenskih, avstrijskih in italijanskih enot na Štajerskem, Koroškem, v Benečiji in Furlaniji.

Velikostne žrtve vseh tistih, ki so tukaj pokopani, nam narekujejo, da njihovo izročilo, izklesano v ta kamen, uveljavimo v življenju. To pomeni, da si moramo prizadevati, da izkoristimo vsako možnost, ki resnično pospešuje mir. Ker za mir in nove mednarodne odnose niso odgovorne samo velike sile, ampak vsak narod, vsaka država in vsak izmed nas, je zelo pomembno, kako si sožitje urejajo sosedni narodi. Ni vseeno, ali živijo ljudstva na mejah ločeno ali celo v sovraštvu, ali pa živijo v sodelovanju, v poglavljanju medsebojnega spoznavanja, ob katerem izginjajo stari predsodki in se ustvarjajo nove prijateljske vezi. Odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo bi lahko služili za zgled, kako z dobro voljo in razsodnostjo prijateljsko urejamo vprašanja, ki so medsebojne in tudi splošne koristi. Dejstvo, da živi v Avstriji tudi del slovenskega naroda na Koroškem, pa daje samo še večje možnosti za obogatitev in razširitev tega sodelovanja.

Velikostnim žrtvam Slovencev, Avstrijcev

Nekoliko se zmanjšuje število prometnih nesreč

Novi in strogi cestno prometni zakon, ki je v veljavi od 1. januarja 1961, ima vendarle nekaj ugodnih posledic, kakor kaže statistika prometnih nesreč na Koroškem v primerjavi s prvim polletjem lani in letos. Število nesreč se je nekoliko znižalo, vendar ne toliko, kolikor bi bilo pričakovati. To okoliščino pripisujejo temu, da je vedno več motornih vozil v prometu ter da novi predpisi le počasi pronicajo v zadržanje vozačev motornih vozil in drugih udeležencev prometa.

V prvem polletju letos se je število prometnih nesreč v primeri s prvim polletjem lani znižalo od 3696 na 3080. Zanimiva je primerjava razlike prometnih nesreč v posameznih mesecih v istem časovnem razdobju lani in letos. Januarja 1961 je bilo 30 prometnih nesreč manj kakor januarja 1960. V naslednjih mesecih se je letos število prometnih nesreč znižalo: februarja za 50, marca za 71, aprila za 176, maja spet samo za 54, junija za 71 in julija za 164. Padec prometnih nesreč julija je značilen ker je prav v tem času največji tujski promet. Število motornih vozil z mopedi vred pa je od 30. junija 1960 do 30. junija 1961 naraslo za 7371 enot. Računati pa je treba tudi pojačeni tujski promet v letošnjem polletju.

Razveseljen je tudi padec števila poško-

in drugih, ki so tukaj pokopane, se bomo najgloblje oddolžili, če ta spomenik ne bo le simboličen most, ampak resničen most miru in sodelovanja med narodi Avstrije in Jugoslavije.

Vicekancler dr. Bruno Pittermann pa je v svojem govoru med drugim poudaril: Stojimo ob spomeniku tistih, ki so dali za svobodo največ, kar so imeli. Bili so

Proračun Koroške za leto 1962:

Skoraj 675 milijonov šilingov

Ta ponedeljek je deželni finančni referent deželni svetnik Sima predložil deželnemu zboru deželni proračun za leto 1962, ki dosegla nov rekord — skoraj 675 milijonov šilingov. V rednem proračunu znašajo dohodki in izdatki 569,2 milijona šilingov, kar je za 57,3 milijona več kot letos; za tako imenovani eventualni program je predvidenih 23,3 milijona šilingov (6,2 mil. več kot letos) in izredni proračun znaša 82,2 milijona šilingov dohodkov in izdatkov, kar pomeni, da se je povečal za 10,1 milijona šilingov v primerjavi z letošnjim proračunom.

Kakor je dejal v svojem uvodnem govoru deželni svetnik Sima, je tudi pri proračunu za leto 1962 ena glavnih značilnosti deželne gospodarske politike, da je proračun v vseh delih izravnal, to se pravi, da so izdatkom na eni strani predvideni na drugi strani enako visoki dohodki; skratka: finančna politika Koroške je politika brez dolgov.

Svetovni prirastek:

50 milijonov ljudi na leto

Svetovno prebivalstvo naglo narašča. Statistiki govorijo o tako imenovani človeški eksploziji. Vsak dan je treba pri kosilu prehraniti kakih 28.000 ljudi več, kot jih je bilo pri zajtrku. Vsako uro se svetovno prebivalstvo poveča za 5.700 ust, kar nanese dnevno okoli 137.000 in na leto okoli 50 milijonov. Spricho tega napovedujejo, da nas bo leta 2000 vsaj šest milijard.

Ob tako naglem naraščanju svetovnega prebivalstva spadata med najresnejše probleme sodobnega sveta lakota in podhranjenost. Dve tretjini prebivalcev našega planeta leže lačnih k nočnemu počitku. Po podatkih FAO, organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo, bi lahko komaj šestino svetovnega prebivalstva označili kot pravilno hranjeno po zdaj veljavnih normah.

Po približnih podatkih ima na primer polovica venezuelskih otrok le redkokdaj meso na mizi, 87 odstotkov otrok te dežele pa v hrani sploh ne dobiva sestavin, ki jih vsebujejo kokošja jajca. Povprečna letna potrošnja mleka znaša v Venezueli 42 litrov na prebivalca, v drugih petih latinskoameriških deželah pa popijejo povprečno komaj petino tiste množine mleka, ki pride na prebivalca ZDA.

Direktor UNICEF Georges Sicaute je na tiskovni konferenci dejal, da je po vsem sve-

borci, ne da bi vprašali, ali bodo kdaj poželi plačilo za svoj boj. Mnogokrat so bili sami v boju, ki je bil včasih brezizgleden, ki pa se je vendarle končal tako, kot se konča vedno boj med pravico in nasiljem — z zmago pravice, zmago svobode. Pokazalo se je, da žrtve borcev za svobodo Avstrije niso bile zaman, čeprav so še tu in tam ostanki preteklega nasilja, čeprav govore danes včasih prav tisti ljudje o svobodi in demokraciji, ki so nekoč zahtevali in zagovarjali propad demokracije in svobode. Ob koncu je vicekancler Pittermann dejal, da je Avstrija pripravljena boriti se proti vsem ostalim in novim pojavom nasilja in nesvobode, kajti: Čuvamo vašo oporoko. Vaši preživeli soborci bomo branili svobodo in mir proti vsakomur, ki bi segel po teh nam najbolj dragocenih dobrinah.

tu približno milijarda otrok lačnih ali bolnih. Na vsakih deset otrok po štirje ne hodijo v šolo, med približno 15 milijoni žrtev gobavosti pa je do tri milijone otrok, čeprav so že pred dvajsetimi leti pridobili »disulfon«, ki preprečuje širjenje te bolezni in jo zdravi.

V Afriki zahtevajo bolezni, ki so posledica pomanjkljive prehrane, zlasti med otroki številne smrtne žrtve. Brž ko odpro v tej ali oni afriški deželi novo zdravstveno ustanovo, so kmalu zasedene vse bolniške postelje, in sicer predvsem zaradi rahitisa, beriberija, skorbuta ipd.

S smotnim gnojenjem, s pravilno obdelavo zemlje, z namakanjem nasadov in z zaščito kulturnih rastlin je mogoče rešiti velik del problema v zvezi z naglim naraščanjem svetovnega prebivalstva. Živinoreja je slej ko prej poglavitni vir potrebnih hranilnih snovi. S skrbno rejo, osnovano na sodobnih spoznanjih, je mogoče zagotoviti človeštvu dovolj beljakovin, ki so skupno z aminskimi kislinami ter z rudninami in vitamini poglavitnega pomena. Obsežna raziskovalna dela v zvezi z dodatnimi krmili zagotavljajo kar najhitrejši razvoj in rast živine, po zaslugi sodobne veterine pa je mogoče izgube v živinoreji omejiti na kar najmanjši obseg. Seveda pa je treba ta nova spoznanja čimprej posredovati kar najširšim plastem živinorejcev in drugih pridelovalcev hrane po svetu.

Poljski novinar se zanima za lesno gospodarstvo pri nas

Poljski novinar, urednik radia v Varšavi Pawlikiewicz, ki se mudi na študijskem potovanju po Avstriji, je obiskal v spremstvu urednika zveznega fiskalnega urada dr. Jenišča ter koroškega deželneega tiskovnega referenta dr. Polleya koroški velesejem. Prezident velesejma zbornični svetnik Novak, direktor velesejma Guttschmar in dr. Muster od trgovskega zbornice so gosta informirali o razvoju, stanju in pomenu avstrijskega lesnega sejma, kakor tudi o gozdnem gospodarstvu na Koroškem in v Avstriji. Poljski urednik, ki razmere evropskega gozdnega gospodarstva dobro pozna, je dobil posebno dober vtis o avstrijskem lesno strokovnem sejmu, ki ga je mogel proučevati doslej le teoretično. Pohvalno se je izrazil tudi o smotnem izkoriščanju nove hale za velesejske in športne namene.

NEW YORK. — Te dni je imel predsednik indijske vlade Nehru več razgovorov z ameriškim predsednikom Kennedyjem, s katerim je razpravljal o različnih mednarodnih problemih. Za danes pa je predviden govor Nehruja v Generalni skupščini OZN.

MOSKVA. — Italijanski minister brez listine Giuseppe Codacci Pisanelli, ki je kot predsednik interparlamentarne unije obiskal Moskvo, je imel razgovor tudi s predsednikom sovjetske vlade Hruščevom. Med drugim sta se razgovarjala tudi o berlinskem vprašanju in je Pisanelli po razgovoru novinarjem posredoval mnenje premiera Hruščeva, kateri je dejal, da razgovori ne pomenijo samo dobivati, ampak tudi dajati.

WASHINGTON. — Ameriški demokratični senator Mike Mansfield je pozval zahodne in vzhodne države, naj bi istočasno organizirale dve konferenci, na katerih bi razpravljali o Berlinu in nekaterih drugih vprašanjih. Nadalje je Mansfield predlagal sestanek zunanjih ministrov štirih velikih sil ter ločeno, toda medsebojno povezano konferenco članic NATO in držav, ki so članjene v Varšavski pakt.

SKOPJE. — Na odseku avtomobilske ceste „Bratstvo in enotnost“ so mladinske delovne brigade dogradile nadaljnjih 138 km asfaltnega voziča, na katerem se bo promet začel 13. novembra, ko praznuje Skopje dan osvoboditve. Letos je gradilo avtomobilsko cesto 438 mladinskih delovnih brigad, v katerih je bilo kakih 47.000 fantov in deklet, ter 18 gradbenih podjetij. Z dograditvijo tega odseka je na veliki prometni žili Djevdjelija — Ljubljana dograjenega kakih 850 km asfaltnega in betonskega voziča.

LONDON. — Britanski letalski minister Thorneycroft je izjavil, da bodo prvi zahodnoevropski umetni sateliti izstrelili leta 1965, in sicer v Woomer v Zahodni Avstraliji. Velika Britanija, Francija, Zahodna Nemčija, Belgija, Holandija, Danska, Italija, Španija in Avstralija snujejo posebno „vesoljsko združenje“, katerega namen naj bi bil preprečiti, da bi Zahodna Evropa ostala ob strani tekme za vesolje.

NEW YORK. — Šef vojaških operacij OZN v Kongu Linner je ostro obsodil oblasti Katange, češ da kršijo sporazum o prekinitvi sovražnosti. Linner je nadalje dejal, da upravljajo katanška letala tuji najemniki, kar predstavlja odkrito kršitev resolucije Varnostnega sveta. Po izjavah Linnerja so tudi pri zadnjih operacijah kongoskih čet proti silam OZN neposredno sodelovali belgijski oficirji, ki se držujejo v belgijskem konzulatu v Elizabethville.

SEUL. — Iz Tokia je prispel v Seul ameriški zunanji minister Dean Rusk. To je prvi obisk visokega ameriškega funkcionarja v Južni Koreji po vojaškem puču maja 1961. Vendar je Rusk svoj obisk predčasno prekinil in se vrnil v Washington, da sodeluje pri posvetovanjih o položaju v Južnem Vietnamu, o katerem je dejal, da vzbuja „izredno zaskrbljenost“ in da ZDA iščejo rešitev „južnoazijskega problema“.

ANKARA. — Voditelji Narodne republikanske stranke, Stranke pravice in Nove turške stranke so sporočili, da so dosegli soglasje glede sestave koalicijske vlade. Sodelovanje v koaliciji je odbila samo

Nacionalna kmečka stranka. Opazovalci v Ankari menijo, da bo mandat za sestavo nove turške vlade verjetno poverjen predsedniku Nove turške stranke Ekramu Malikanu.

QUEENSTOWN. — Predsednik južnoafriške vlade Verwoerd je izjavil, da noben poskus v Južni Afriki ali izven nje ne bo preprečil njegove vlade, naj se odreče politiki apartheida (to je politiki rasne diskriminacije — op. ured.). Dejaj je, da je „apartheid zgodovinska politika sveta“ in da leži apartheid „v naravi človeka“. Dodal je, da se bodo belci v njegovi državi še nadalje borili za ideale rasnega razlikovanja.

BONN. — V izjavi za zahodnonemško televizijo je predsednik začasne alžirske vlade Ben Jusuf Benheda dejal, da je „kljub sedemletni vojni možno sožitje Alžircev in Francozov v Alžiriji“. Poudaril je, da bodo v neodvisni Alžiriji dovolili kolonom izbirati med francoskim in alžirskim državljanstvom. Tisti, ki bi izbrali alžirsko državljanstvo, bodo imeli enake pravice in dolžnosti kot Alžirci. O bodoči politiki neodvisne Alžirije je Benheda napovedal, da bodo izvedli agrarno reformo in gradili industrijo, v zunanji politiki pa se Alžirija ne bo vezala na nobenega izmed obstoječih blokov.

NEW YORK. — Amerika in Sovjetska zveza s svojimi „priveski“ sta se izrekli proti resoluciji, ki jo je večina v OZN zastopnikov držav sprejela proti atomskemu poskusom. V tej resoluciji so predvsem neblokvske države opozorile na veliko nevarnost, ki grozi človeštvu vsled nadaljnjih poskusov jedrskega orožja, in zahtevale, naj tako imenovane „atomske države“ opustijo vsakršne jedrske poskuse.

BEograd. — Na letošnjem šestem mednarodnem knjižnem sejmu v Beogradu so že v prvih treh dneh zabeležili 100.000 obiskovalcev. Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković je ob obisku sejma dejal, da je tudi taka prireditve gosta mednarodnega zbljevanja.

Film, ki bo za vedno ohranil svojo aktualnost:

„Eichmann in Tretji Reich“

»Film je oster, vendar ne pokaže najhujšega«. Tako je režiser Erwin Leiser dejal o svojem drugem filmu, »Eichmann in Tretji Reich«, ki je prav tako kot njegov prvi film »Mein Kampf« vzbudil v svetu največjo pozornost, v krogih, ki še danes simpatizirajo z nacistično ideologijo nemškega »Herrenvolka«, pa izzval ogorčene proteste. Film o Eichmannu pa je še posebno aktualen letos, ko je ves svet napeto prisluhnil jeruzalemskemu procesu in z zanimanjem pričakuje razsodbo, ki jo bo sodišče izreklo proti morilcu milijonov Židov in pripadnikov drugih narodov. Svojo dokumentarno pripoved gradi film na izvirnih prizorih, posnetih kodumentih, uporablja pa tudi filmske posnetke, ki so jih v različne namene posneli nacisti sami. Režiser tega filma je za zagrebško »Filmsko kulturo« napisal poseben članek, v katerem je dejal:

»Eichmann in Tretji Reich« je zame logično nadaljevanje mojega prvega filma »Mein Kampf«, v katerem sem skušal v glavnih obrisih pokazati Hitlerjeve težnje. Proučeval sem reakcijo občinstva na ta filmski dokument o Tretjem Reichu, še posebej reakcijo mladine in spoznal, da je potreben še drugi film. Ze naslov filma pove, da je zadeva Eichmann povezana s sistemom, ki je malega birokrata Eichmanna spremenil v množičnega ubijalca. Tokrat smo globlje prodrli v ideologijo in pokazali mehanizem terorja.

Narobe kot v filmu »Mein Kampf« se to filmsko delo omejuje na eno samo temo: na preganjanje »rasno manjvrednih«, in »za življenje nesposobnih« v Tretjem Reichu. To še ne pomeni, naj gledalec pričakuje neznozne slike. Najvažnejši problem je borba med Hitlerjevim nazorom o pravici močnejšega in humanističnim pojmovanjem o pravici siheer-nega človeka, da živi v svobodi. Nasproti geslu »Ne ubijaj!« je postavil Hitler nauk o »človeku vladarju«, ki mu ni več treba šteti slabše. V imenu te »selekcije« so spremenili v sužnje množice ljudi in jih izkoreninili. Eichmann, pooblaščenec za izvedbo fizičnega uničenja evropskih Židov, je produkt diktature, ki je zahtevala slepo vero v »Führerjevo« besedo in popolno poslušnost. Ampak on ni samo sprejemal ukaze, pač pa jih je dal tudi sam, spreminjal je ljudi v blago. Njegovi zločini pričajo, kam vodijo totalitarne ideje in sistemi. Film o Eichmannu je pravzaprav film o odgovornosti posameznika. Preteklost poučuje mladino, da je treba človeštvo obvarovati totalitarnih oblasti. Vsaka nova generacija predstavlja za človeštvo novo nado.

To je sporočilo filma. V njem nastopa sam Eichmann. Gledamo dokumente z njegovim podpisom, dokumente, ki ilustrirajo njegova pooblastila in njegove metode. Slišimo njegov glas na sodišču, ko pripoveduje o uničevanju nedolžnih ljudi in se pri tem skuša braniti. Vidimo ga pred njegovimi sodniki v Jeruzalemu in doživljamo iz največje bližine njegovo reakcijo na ponovno srečanje s svojo lastno preteklostjo.

Dejavnost Eichmanna je prikazana v povezavi celovitim sistemom Tretjega Reicha. Film izkorišča najrazličnejše dokumente. Tako vidimo na filmskem traku požig in uničenje Lidic (vas na Češkem), ki je bil po vojni najden v nekem nacističnem arhivu z oznako »kulturno-poučni posnetki«. V filmu so uporabljeni tudi interni propagandni filmi nacistične stranke in do sedaj neobjavljeni posnetki iz okupiranih področij. Niti v sliki niti v montaži niso ti filmski dokumenti ponavljanje filma »Mein Kampf«;

iskal in našel sem povsem novo gradivo. V ta namen sem v štirih mesecih pregledal 60.000 metrov filma in približno 2000 dokumentov. Dodajmo temu še nešteto fotografij in vzporedne zgodovinske resnice s 3500 stranmi Eichmannovih izpovedi v izraelskem zaporu. Iskanje gradiva in izvirnih posnetkov za ta film je zahtevalo delo v različnih deželah. Ob snemanju so me najbolj pretresli tile trije dogodki:

Hotel sem pokazati delovanje protizidovskih ukrepov na neki družini, ki ni bila pripravljena na najhujše. Bilo je težje kot sem mislil. Večina ljudi, ki sem jih spraševal, je izgubila osebne dokumente in ni ničesar vedela o usodi svojih pogrešanih sorodnikov.

V okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo:

Mariborska Opera gostuje v Celovcu

V okviru uradne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo bo mariborska Opera gostovala v celovškem Mestnem gledališču, kjer bo priredila dve predstavi: v soboto, dne 25. novembra ob 20. uri

Dvorakova opera „Rusalka“

v nedeljo, dne 26. novembra ob 13.30 uri

Poličeva opera „Deseti brat“

Pred nedeljsko operno predstavo nastop združenih pevskih zborov SPZ

Drugi se spet niso hoteli spominjati muk, ki so jih pretrpeli. Končno mi je uspelo zbrati dokumentacijo, ki zajema sto let kronike neke nemške židovske družine. Brat v Auschwitzu pogrešanih Židov je zelo nerad privolil v uporabo teh dokumentov.

V Pragi sem hotel posneti prazno sinagogo, katere židovi so prekriti z imeni 77.000 ubitih Židov. Razen tega sem hotel posneti na filmski trak staro pokopališče. Za glasbeno spremljavo teh posnetkov sem prosil kantorja, naj mi zapoje dve pesmi: molitev za umrle v koncentracijskih taboriščih in Kol Nidru za Dan premirja. Od številne praške židovske občine ni ostalo dosti. Ko smo snemali te pesmi, je prišlo nekaj starcev, ki bi radi poslušali petje. Tako je nastal posnetek nenavadnega vzdušja v prazni mrzli sinagogi; pred imeni žrtev je stal kantor, ki je bil tudi sam v taborišču in pel v praznino sinagogo.

V Izraelu, v kibucu borcev iz geta, smo

posneli več predmetov: otroški čevlček, edini, ki je ostal od otrok, ubitih v Treblinki, in nekaj oštevilčenih kamnitih kosov, ki so jih namesto mila dajali žrtvam pred vhomom v plinsko celico. Ti majhni predmeti s svojo strašno neposrednostjo odkrivajo, koliko gorja je skritega za številkami in imeni v Eichmannovih sodnih spisih.

Upravna muzeja v kibucu borcev iz geta gospa Miriam Novitch je tudi sodelovala pri filmu. Leta in leta je zbirala gradivo o preganjanju Židov in o njihovem odporu. V kibucu borcev iz geta so preživeli borci in nosilci odpora v getu in koncentracijskih taboriščih začeli novo življenje. Nekateri izmed njih so pričali na sodnem procesu. V imenovanem kibucu smo posneli tri priče: Jičaka Zukermanna, zadnjega komandanta varšavskega geta, Civijo Lubetkin, njegovo ženo in soborko ter Jakoba Firnika, enega izmed vodij upora v taborišču Treblinka. Zukermann je organiziral ilegalno gibanje v varšavskem getu. Uspel je vzpostaviti zvezo z nežidovskim odporom izven geta in tiho tapiti v geto orožje. Civija Lubetkin je odigrala pomembno vlogo v pripravah na upor.

Jakob Firnik je skoraj osemdeset let star mizar, ki je preživel taborišče, ker je bil potreben pri njegovi graditvi in pozneje pri rušenju. Za kibuc je iz lesa in peska naredil model Treblinka, edino ohranjeno obliko taborišča, ki ga je preživel samo sedem ljudi in o katerem je ohranjeno kot dokaz samo še nekaj tovrstnih listov nemških železnic: »Pošiljamo vam vagon zapornikov...«

Pomembno gradivo je zbrano v Arhivu Jad Vašem v Jeruzalemu. Tu so zbrani predvsem deli njegove korespondence z dokumenti za obtožbo proti Eichmannu, z nacističnim ministrstvom za zunanje zadeve in z njegovimi podrejenimi v različnih deželah.

V različnih deželah sem poskušal najti na filmskem traku samega Eichmanna. Mislim, da sem ga odkril na posnetkih priključitve Avstrije k nacistični Nemčiji. Ker pa preverjanje njegove identitete ni prineslo zanesljivih rezultatov, tega gradiva nisem upor-

Nobelovi nagrajenci za literaturo od leta 1901 do danes

- 1901: R. F. Sully Prudhomme — Francija
1902: Theodor Mommsen — Nemčija
1903: Björnsterne Björnson — Norveška
1904: Frédéric Mistral — Francija
in Jose Echegaray y Eizaguirre — Španija
1905: Henryk Sienkiewicz — Poljska
1906: Giosue Carducci — Italija
1907: Rudyard Kipling — Anglija
1908: Rudolf C. Eucken — Nemčija
1909: Selma Lagerlöf — Švedska
1910: Paul von Heyse — Nemčija
1911: Maurice Maeterlinck — Belgija
1912: Gerhart Hauptmann — Nemčija
1913: Rabindranath Tagore — Indija
1914: (nagrada ni bila podeljena)
1915: Romain Rolland — Francija
1916: Verner von Heidenstam — Švedska
1917: Carl Gjellerup in Henrik Pontoppidan — Danska
1918: (nagrada ni bila podeljena)
1919: Carl Spitteler — Švica
1920: Knut Hamsun — Norveška
1921: Anatole France — Francija
1922: Jacinto Benavente y Martinez — Španija
1923: William B. Yeats — Irsko
1924: Wladyslaw S. Reymont — Poljska
1925: George Bernard Shaw — Anglija
1926: Grazia Deledda — Italija
1927: Henri Bergson — Francija
1928: Sigrid Undset — Norveška
1929: Thomas Mann — Nemčija
1930: Sinclair Lewis — Amerika
1931: Erik Axel Karlfeldt — Švedska
1932: John Galsworthy — Anglija
1933: Ivan Aleksejevič Bunin — ruski emigrant
1934: Luigi Pirandello — Italija
1935: (nagrada ni bila podeljena)
1936: Eugene O' Neill — Amerika
1937: Roger Martin Du Gard — Francija
1938: Pearl Buck — Amerika
1939: Frans Eemil Sillanpää — Finska
1940: (nagrada ni bila podeljena)
1941: (nagrada ni bila podeljena)
1942: (nagrada ni bila podeljena)
1943: (nagrada ni bila podeljena)
1944: Johannes V. Jensen — Danska
1945: Gabriela Mistral — Čile
1946: Hermann Hesse — Švica
1947: Andre Gide — Francija
1948: Thomas S. Eliot — Anglija
1949: William Faulkner — Amerika
1950: Bertrand Russell — Anglija
1951: Pär Lagerkvist — Švedska
1952: Francois Mauriac — Francija
1953: Winston Churchill — Anglija
1954: Ernest Hemingway — Amerika
1955: Halldor K. Laxness — Islandija
1956: Juan Ramon Jimenez — španski emigrant
1957: Albert Camus — Francija
1958: Boris Leonidovič Pasternak — Sovjetska zveza, zavrnil nagrado
1959: Salvatore Quasimodo — Italija
1960: Saint-John Perse — Francija
1961: Ivo Andrić — Jugoslavija

rabil. Film vsebuje gradivo o skoraj vseh področjih njegovega delovanja. Pri tem sem pazil, da se ne bi zgubljal v podrobnostih, ampak sem se skušal trdno držati tipičnega in pokazati metode. En geto zastopa vsa geta. Ne pokažemo določenega taborišča, ampak Taborišče. Film je oster, vendar ne pokaže najhujšega.

Človek ga lahko gleda, mislim, da bi ga tudi vsak človek, ki živi v današnji dobi, moral videti. Mnogi so na lastni koži doživljali tisto, kar lahko danes gledamo na platnu.

JANKO PLETERSKI:

Manjšinska zakonodaja na Koroškem

po drugi svetovni vojni

Znano je, da ta kriterij pripomore jeziku večine do še močnejšega izraza, medtem ko se jezik manjšine po njem statistično oslabi. Prav zaradi okoliščine je populacijska komisija ekonomsko-socialnega sveta OZN na svojem III. zasedanju 10. do 25. maja 1948 izdelala priporočila vladam glede metod, ki naj bi jih statistične oblasti uporabljale pri popisih prebivalstva. Ta priporočila pravijo glede jezika: »Podatki o materinskem jeziku so na splošno bolj koristni kot drugi tipi podatkov o jeziku za analiranje prebivalstva glede na etnično poreklo, čeprav niso zanesljivi kot merilo za dejanske jezikovne sposobnosti ljudi v času štetja. Materinski jezik se na splošno definira, v skladu s priporočilom populacijske komisije, kot jezik, ki so ga govorili v posameznikovem domu v času njegovega otroštva ali njegov bližnji ekvivalent, kot na primer jezik, ki so ga govorili posameznikovi starši ali katerega se je najprej naučil govoriti.« »Podatki o jeziku, ki ga posameznik na splošno govori (torej občevalni jezik, op. pis.), so manj primerni za ugotavljanje etničnih skupin od podatkov

o materinskem jeziku, kajti številne osebe različnega jezikovnega izvora običajno uporabljajo glavni jezik dežele, v kateri prebivajo.« — »V primeru, da govorijo osebe več jezikov, mora klasifikacija v tabeli pokazati jezik, ki se največ uporablja doma.« (ST (SOA) Series A, Population studies, No. 4, Population census methods, Lake Success, New York, November 1949, str. 69—71.) Tedanja navodila populacijske komisije so v jezikovnem pogledu popolnoma jasna in bi pomenila, da bi na Koroškem oziroma na vseh manjšinskih področjih Avstrije jezikovna statistika morala ugotavljati materinski, ne prebivalstva, če bi hotela dati pravilno sliko o etnični strukturi prebivalstva. Celotno v primeru, da bi ugotavljala več jezikov, bi moral v statističnih tabelah predvsem obveljati jezik, ki ga ljudje uporabljajo doma, torej družinski jezik, ne pa jezik, ki ga uporabljajo v zunanjem občevaranju. In to ne glede na okoliščino, ali je ta jezik naveden na prvem ali drugem mestu. Videli bomo, da je avstrijska statistika leta 1951 sprejela postopek, ki je bil popolnoma drugačen od teh priporočil.

Štetje leta 1951 ni ugotavljalo materinske, marveč je ugotavljalo občevalni jezik. Celotno pri tem je ob ugotavljanju oseb z dvema občevalnima jezikoma zanemarilo jezik, ki ga oseba govori doma in tega pri končni objavi ni upoštevalo.

Navodilo avstrijskega centralnega statističnega urada za popis l. 1951 za rubriko 14 hišne ankete pole o občevalnem jeziku se je glasilo: »Kot občevalni jezik je treba pri šteti osebi navesti tisti jezik, katerega se v navadnem življenju izključno ali pa vsaj pretežno poslužuje. V področjih, v katerih se govorijo praviloma dva ali pa več jezikov kot občevalni jezik, je treba navesti tisti jezik ali tiste jezike kot občevalni jezik, katerih se šteta oseba pretežno poslužuje. Pri otrocih, ki še ne znajo govoriti in pri nemih je treba v rubriki 14 navesti tisti občevalni jezik, ki ga govorijo v njihovih družinah, če pa te družine ni, pa v njeni okoliščini.« Po formulaciji tega navodila je očitno, da občevalnega jezika ne gre zamenjavati z materinskim jezikom.

Novost pri štetju leta 1951 v primerjavi s prejšnjimi avstrijskimi štetji je okoliščina, da je štetje dalo možnost upoštevanja tudi dveh ali celo več občevalnih jezikov. Uradni komentar avstrijskega statističnega centralnega urada, ki je o štetju 1951 bil izdan nekaj let pozneje (1957),

to okoliščino označuje tako-le: »Treba je še poudariti, da je popis z možnostjo, da se navede več jezikov kot občevalni jezik, ustregel interesom manjšin.« (Es sei noch hervorgehoben, dass durch die Möglichkeit mehrere Sprachen als Umgangssprache anzuführen, den Interessen der Minderheiten entgegengekommen wurde. — Organisation, Technik und Methodik der Volkszählung vom 1. Juni 1951, bearbeitet und herausgegeben vom Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien 1957, str. 63.) Z drugimi besedami, po tem tolčenju bi naj okoliščina, da so posamezne osebe lahko navajale dva ali pa več občevalnih jezikov, pripomogla k temu, da bi manjšinski jezik prišel močnejše do izraza v primerih, kjer gre za izrazito dvojezične osebe, oziroma kjer bi občevalni jezik preprečil, da bi dejanski manjšinski, t. j. materinski jezik oseb prišel do izraza. To načelno stališče je gotovo pozitivno in ustrezno stališču, ki ga je glede dvojezičnih oseb narodnostna statistika že prej poznala, posebno v Nemčiji pred prvo svetovno vojno. (Pruska uradna statistika je na manjšinskih področjih vse dvojezične osebe prišela manjšini — prim. W. Winkler, Statistisches Handbuch der europäischen Nationen, der europäischen Nationalitäten, Nemški statistični izvedenec Würzburger zahteva, da je treba postaviti splošno pra-

viljo, da se pri dvojezičnih osebah kot materinski jezik šteje manjšinski jezik — Eugen Würzburger, Minderheitenstatistik, Deutsches Statistisches Zentralblatt 1926, str. 137 bis 138.)

Kakor je vidno iz omenjene publikacije avstrijskega statističnega centralnega urada o organizaciji, tehniki in metodi štetja iz leta 1951, je to štetje pri občevalnih jezikih posebej upoštevalo naslednje jezike: nemški, hrvaški, madžarski, slovaški, češki, drugi, neznani. Centralni statistični urad je tudi določil dežele, kjer se lahko navajata tudi po dva občevalna jezika, in sicer sta to bili Gradišanska in Koroška. Na Gradišanskem so upoštevali naslednje jezikovne kombinacije: poleg čisto nemškega, čisto hrvaškega in čisto madžarskega občevalnega jezika še nemški-hrvaški, nemški-madžarski, hrvaški-nemški, hrvaški-madžarski, madžarski-nemški, madžarski-hrvaški. Do tu je vse v redu. Ko pa pridemo do koroške dežele, pa zasledimo nekaj nenavadnega. Nenadoma namreč v jezikovnih kombinacijah opazimo jezik, ki ga nismo našli v oficialni koloni jezikov, ki jih štetje upošteva. Poleg resnično in notorno obstoječih obeh deželnih jezikov, namreč nemškega in slovenskega, najdemo tukaj še jezik prav posebne vrste »windisch«.

(Se nadaljuje)

Zborovanja in sestanki Skupnosti južnokoroških kmetov

V NEDELJO, 12. NOVEMBRA:

Šmarjeta v Rožu: po prvi maši v Hranilnici in posojilnici

Št. Janž v Rožu: ob 9.00 uri v Hranilnici in posojilnici

Št. Jakob v Rožu: ob 9.00 uri v Narodnem domu

Dobriča vas: po prvi maši v Hranilnici in posojilnici

Železna Kapla: ob 11.30 uri pri Kotarju

Žitara vas: ob 14.30 uri pri Rutarju

Zvabek: ob 14.30 uri v farni dvorani

Ledince: ob 14.00 uri pri Tratniku

Loče: ob 14.00 uri pri Pušniku v Ratenci

Šteben pri Maloščah: ob 14.00 uri pri Vavčarju (Kofler)

Brca: ob 14.00 uri pri Prangerju v Zmotičah

Sveče: ob 19.00 uri pri Adamu

Apaze: ob 19.00 uri pri Sablačanu

Globasnica: ob 15.00 uri pri Grajnerju

V PONEDELJEK, 13. NOVEMBRA:

Vogrče: ob 19.00 uri v farni dvorani

Škocijan: ob 19.00 uri v farni dvorani

V TOREK, 14. NOVEMBRA:

Hodiše: ob 19.00 uri v stari šoli

Radiše: ob 19.00 uri pri Mežnarju

Kotmara vas: ob 19.00 uri v Hranilnici in posojilnici

Kazaze: ob 19.00 uri v župnijski dvorani

V SREDO, 15. NOVEMBRA:

Štrpna vas: ob 19.30 uri pri Kučeju

Škofiče: ob 19.00 uri pri Fermu na Klopcah

Loga vas: ob 19.00 uri pri Marici

V ČETRTEK, 16. NOVEMBRA:

Šmihel nad Pliberkom: ob 19.00 uri v Hranilnici in posojilnici

V PETEK, 17. NOVEMBRA:

Sele — Kot: ob 19.00 uri pri Maleju

Glinje: ob 19.00 uri pri Cingelcu na Trati.

Prosvetaši v Bilčovsu so zborovali

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu je imelo v nedeljo, dne 29. oktobra t. l., svoj redni letni občni zbor. Po zdravni in otvoritvene besede je spregovoril dosedanji predsednik Rupert Gaser, njegovim besedam pa je sledilo ubrano petje društvenega moškega pevskega zbora.

Iz poročil, ki so sledila, je razvidno marljivo društveno delovanje v času od zadnjega občnega zbora. Tajnik Tomaž Lesjak je v svojem poročilu povedal in nakazal zgledno dejavnost našega prosvetnega društva. Nič manj kot sedem samostojnih prireditev je imelo društvo. Razen tega pa je sodelovalo pri več gostovanjih v domovini in tudi v inozemstvu. Skupno z najmlajšimi igralci je nastopalo na odrih nad 50 igralcev, kar je lep in zgovoren dokaz, da se društvo marljivo giblje in posveča svojo prizadevnost slovenski ljudski prosveti ter izkazuje naša mladina v veliko naše veselje še vedno mnogo idealizma in smisla za kulturno dejavnost, smisel za lepo in dobro, kljub materialistično usmerjenemu času, kljub motornim vozilom, radiu, kinu in televiziji.

Blagajnik Joško Boštijančič je mogel poročati o dohodkih, ki so jih donosale naše prireditve. Razveseljivo in vzpodbudno je, da je 80 članov plačalo tudi članarino. Dejal je, da društvo s svojimi dohodki štedljivo ravna ter se izda le toliko društvenega denarja, kolikor je res potrebno, presežek pa nalagajo v domači Hranilnici in posojilnici.

Knjižničar Tomi Gaser se zaradi boleznih ni mogel udeležiti občnega zbora, zato je namesto njega podal knjižničarjevo poročilo član društva Janko Ogris. Knjižnica šteje nekaj nad 200 knjig, ki pa so se doslej le bolj redko izposojale. V imenu knjižničarja je pozval vse člane k marljivejšemu branju dobrih in zanimivih društvenih knjig, da z njimi bogatimo naše znanje, se izobražujemo in plemenitimo značaj.

veški podobi podivjala v dobi pretiranega nacionalizma in šovinizma.

Ko je Hitler zasedel Avstrijo skoraj brez odpora in so njegov prihod nešteti zaslepljeni Avstrijci pozdravljali kot pobesneli, je moralo preiti nekaj časa, da so se vsaj nekaterim zasleplencem odprle oči ter jih je minilo navdušenje, žal, ne vsem. Le nekaj kratke statistike govori grozotne stvari. V nacistično vojsko so vpoklicali 800.000 Avstrijcev, 380.000 od teh se jih ni več vrnilo k svojim družinam na svoje domove. Deset odstotkov avstrijskih moških je bilo ubitih ali pohabljenih. Na Dunaju je samo pri bombardiranjih zginilo 12.622 ljudi svoje življenje, med temi 7016 žena. Na vojnih posledicah je oslepo 730 Avstrijcev, 112.976 žena je izgubilo svoje moške, 136.721 otrok pa svoje očete.

Razstava pa prikazuje Avstrijo tudi v odporu in tudi te številke so zanimive. Nad 30.000 političnih zapornikov so zadrževali v zaporih najmanj tri mesece do sedem let. Zaprli so seve tudi ogromno drugih zaradi poslušanja inozemskih radijev, protifašistične dejavnosti, sabotaže ter razkrajanja vojaške sile. Pri tej antifašistični borbi je nesporno in priznано doprineslo koroško slovensko ljudstvo nesorazmerno številne in dragocene žrtve. S slovenskimi ljudmi so polnili geštapovske zapore, kace in izseljeniška taborišča in to ljudstvo je doprineslo tudi ogromne krvave žrtve v oboroženi borbi proti fašizmu. Zato je na razstavi vse premalo upoštevana junška borba partizanov proti nasilnemu fašističnemu okupatorju, katerih mučeniška kri je pojila naše gozdove in poljane.

Taborišče Ravensbrück je bilo le eno izmed nešteti taborišč smrti v Hitlerjevi Nemčiji, saj jih poznamo veliko, kjer so trpeli in umirali mučeniške nasilne smrti tudi poštene in pokončni ljudje naše krvi. Razstava naj bo zares spomin in opomin, posebno mladini: Storimo vse, da se podobni časi nikdar več ne povmejo!

Častno število navzočih članov je dalo dosedanjemu odboru razrešnico. Nato je občni zbor izvolil nov odbor: za predsednika Petra Siterja iz Želuč, za namestnika pa je bil izvoljen dosedanji predsednik Rupert Gaser. Ostali odbor je ostal po večini neizpremenjen. Kot zastopniki deklet sta bili imenovani Pepca Maierhofer iz Muškave in Lojzka Reichman iz Kajaz.

Po živahni diskusiji, pri kateri so sodelovali mnogi društveni člani, smo z lepo našo pesmijo zaključili dobro uspeli občni zbor Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ v Bilčovsu.

Komorni zbor z Jesenic

ki bi naj na povabilo Slovenske prosvetne zveze zadnjo soboto in nedeljo gostoval s koncerti na Reki pri Št. Jakobu in v Ločah, svojega gostovanja vsled slabega vremena ni mogel izvesti. To je sporočil SPZ v pismu, v katerem med drugim pravi:

Hudo nam je žal, da je vreme tako kruto poseglo vmes in prečrta naše lepe načrte in povzročilo tudi Slovenski prosvetni zvez v Celovcu ter Slovenskemu prosvetnemu društvu v Ločah neprijetnosti z ozirom na izvedene priprave za koncerte. Prosim, da opustite neprijetnost, ki jo je povzročila višja sila. Vsekakor pa je naša želja, da zadevo popravimo in se občinstvu tudi sami oprostimo.

Kratko poročilo o lepem in vzpodbudnem delovanju SPD „Bilka“ v Bilčovsu je zgovoren in prepričevalen dokaz, da naša prosvetna društva lahko živijo, prospevajo, napredujejo in se razvijajo, če se najdejo ljudje, ki se za to koristno področje naše ljudske prosvetne dejavnosti zavzemajo ter jo negujejo z razumevanjem, požrtvovalnostjo in ljubeznijo. Če lepe uspehe društvene dejavnosti lahko navaja SPD „Bilka“ v Bilčovsu, so podobni pogoji dani tudi drugod, kajti za lepo in dobro zavzete mladine ne manjka, najti se mora povsod le kdo, ki resno in smotno poprime za delo in razveseljivo uspehi ne bodo izostali. Dejavnost SPD v Bilčovsu naj bo zgled tudi drugim našim prosvetnim društvom.

Smrtna prometna nesreča ing. Jaborniga

Znani izvedenec za radio in televizijo ing. Franc Jabornig v Celovcu se je v ponedeljek popoldne pri prometni nezgodi smrtno poškodoval. Na vožnji v smeri proti Celovcu sta na cesti med Št. Jakobom in Krškim mostom trčila njegov osebni avtomobil in tovorni avtomobil neke beljaške vinske firme. Sunek je bil tako silen, da je Jabornigov avto docela razdejalo in ga vrglo nekaj metrov na travnik. Ing. Jabornig je bil na mestu mrtel ter so ga morali sprostiti iz ruševin vozila, med katerimi je bil zagvozdjen. Tragična smrt priznanega, komaj 33 letnega podjetnika, je vzbudila veliko pozornost med številnimi znanci in poslovnimi krogi ter sožalje s hudo prizadeto ženo in otroki.

26 ovac ubitih na železniškem tiru

Precejšnjo škodo, cenijo jo na okoli 7000 šilingov, je imel prejšnjo sredo kmet Alojz Kohlmaier, ko mu je vlak povozil vrsto ovac. Ovce so ušle s pašnika na železniško progo. Na progi med Beljakom in Celovcem, v bližini vasi Dole, je prišlo do nesreče. V tem odseku teče proga v ovinku ter je strojevodja opazil ovčjo črdo šele v zadnjem trenutku. Čeprav je takoj potegnil zavore, je bilo prepozno, vlak je z vso brzino zavozil v ovce. Šestindvajset ovac je bilo ubitih in dobesedno razmesarjenih. Drobci ovčjega mesa so bili razmetani daleč naokoli. Vlaka niso ustavili ter so nesrečo prijavili šele v Vrbi.

Neminljiv spomin padlim borcem

Zveza koroških partizanov se je, kakor vsako leto, tudi letos ob Dnevu mrtvih oddolžila neminljivemu spominu padlih borcev-partizanov in položila vence na 39 pokopališčih po naših dolinah, kjer počivajo junaki, padli za visoke ideale miru, svobode in človečanstva v borbi proti največjim teptalcem resnice in pravice. S hvalevredno ljubeznijo oskrbuje in neguje partizanska grobišča domače prebivalstvo v vsakem kraju. Domačini so letos posebno skrbno uredili grobove, jih posuli in okrasili z venci in cvetjem ter prilepili svečke. Za Zvezo koroških partizanov je polagal vence predsednik Karel Prusnik-Gasper.

Na grobove padlih borcev, kjer spijo večno spanje tudi jugoslovanski državljani, je, kakor vedno, tudi letos položil vence predstavnik Jugoslavije, generalni konzul Boris Trampuž v Celovcu.

Zveza koroških partizanov se prizadeva, da se grobovi padlih borcev ohranijo v spomin na prestane hude čase in v opomin poznim rodovom, da se prizadeva vsak, da se podobni časi nikdar več ne povrnejo. Zveza si prizadeva, da se na vseh 39 pokopališčih postavijo partizanskim borcem dostojni nagrobni spomeniki. Letos je Zveza uredila na primer grob v Medgorjah, kjer počivata partizanka Ivica Pirjavec in neznan borec. Dlje je obnovila križ na grobišču na Reberci, obnovila pa je tudi črke na spominski plošči padlim borcem v Kotmari vasi.

Grobovi nepozabnih žrtev so bili na Dan mrtvih zares lepo okrašeni, spričevalo kulturnega in zavednega prebivalstva, ki zna ceniti vzore, za katere so po večini mladi ljudje v globokem prepričanju žrtvovali svoje najdražje, svojo toplo srčno kri in mlado življenje. Zveza koroških partizanov se vsem za plemenito dejavnost pietete iskreno zahvaljuje.

Slovo od vrlega moža

Sveče. — Zapustil nas je za vedno kmet Anton Feinig, p. d. Ucar v Svečah. Dne 5. novembra mu je smrt po dolgotrajni boleznih pretrgala nit življenja. Bolehal je dalje časa, kajti že pred tremi leti ga je zadela kap, da je ohromel na desni strani. Stanje se je nekoliko izboljšalo, da je še mogel hoditi doma in v bližnji okolici. Od božiča 1960 pa ni mogel več zapustiti doma ter je bil navezan na posteljo.

Pokojni Ucar je bil korenina, zgleden značaj iz naših vrst, zvest izročilom svojih prednikov z vsemi vrlinami poštenega neizkoreninjenega našega človeka. Kot kmet je bil razumen gospodar. Razen svoje prizadevnosti pri svojem gospodarstvu je vedno našel tudi čas in razumevanje za dejavnost za naše skupne koristi. Več let je bil kot odbornik občine Bistrica odločen zastopnik koristi kmetov in delavcev. Dolga leta je sodeloval kot odbornik Hranilnice in posojilnice ter Kmečko gospodarske zadrage v Št. Janžu. Pokojni je bil tudi zaslužen prosvetaš in je marljivo sodeloval v SPD „Kočna“. Ob priložnosti 50-letnice društva mu je za njegovo prosvetno dejavnost podelila SPZ Drabosnjakovo priznanje. Pod nasilnim nacističnim režimom je bil tudi Anton Feinig na seznamu tistih, ki so jih namenili za izselitev. Na pritisk vojaške oblasti pa je izselitev vendar izostala.

Pokojni Anton Feinig je bil ves čas življenja velik ljubitelj petja in kjer koli so „Kočani“ nastopali, je z njimi prepeval. V svoji družini je bil zgleden vzgojitelj. Njegov sin dr. Anton Feinig poučuje na gimnaziji za Slovence v Celovcu.

Pogrebni svečanosti se je kljub izredno neugodnemu vremenu udeležilo številno žalnih gostov. Domači pevci so mu na domo žalosti zapeli in slovo, ob odprtem grobu pa so peli kar trije zbori ganljive žalostinke. Posmrtni govor je imel domači župnik, poslovilne besede in besede zahvale pa so spregovorili tudi drugi govorniki. Pogrebni svečanosti sta se udeležila tudi predsednik SPZ dr. Franci Zwitter in ravnatelj gimnazije za Slovence dr. Joško Tischler. Med mnoge vence in cvetje je tudi Hranilnica in posojilnica položila lep venec na svežo gomilo.

Blagega pokojnika bomo ohranili v trajnem lepem spominu, žalujočim svojem izrekamo naše iskreno in odkrito sožalje.

Razstava pod geslom:

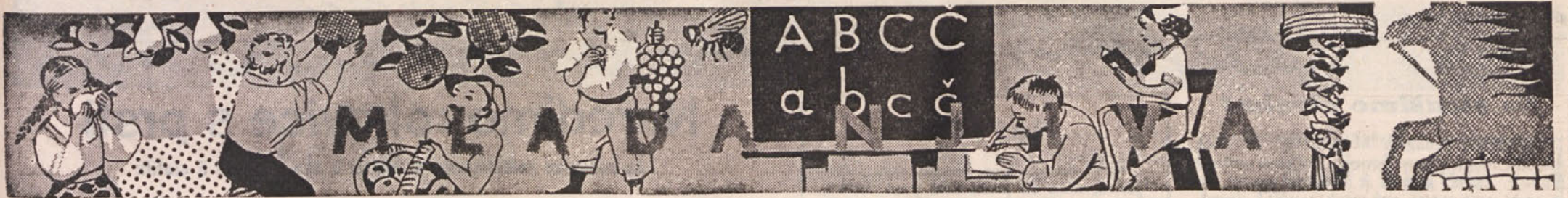
Nikdar več, nikdar pozabiti!

Potovalna razstava največjega ženskega koncentracijskega taborišča Hitlerjeve Nemčije — Ravensbrück — je od 3. novembra dalje do 17. novembra 1961 odprta v Delavski zbornici v Celovcu. Slavnostna otvoritev je bila v petek popoldne, na katero so prihitele tudi preživele trpinke tega kaceja iz naših dolin.

Pri otvoritvi so bili med drugimi navzoči deželni glavar Wedenig, zastopniki celovškega mesta, šolskih oblasti, političnih strank in druge osebnosti javnega življenja ter zastopniki organizacij preganjanih. Pozdravne besede je spregovorila članica zveznega vodstva taboriščne skupnosti Ravensbrück dipl. trg. Toni Leher z Dunaja. Nato je govoril deželni glavar Wedenig, ki je prav tako okusil in doživljal grozote koncentracijskega taborišča. Med drugim je dejal, da je državno-politična naloga pokazati grozote nacističnega sistema vsem, ki ne verjamejo, da je tako bilo in onim, ki tega ne morejo vedeti iz lastne izkušnje. Z razstavami je treba pokazati grozote v koncentracijskih taboriščih, čeprav dogodkov kakršni so se v kacejih odigravali, v vsej goli resničnosti ni mogoče dojeti in popolnoma ponazoriti. Posebno je treba te grozote predložiti mladini, da v pravi luči spozna bistvo fašizma. Potovalno razstavo stalno obiskujejo tudi šolski razredi, pred vsakim vodstvom pa predvajajo dokumentarni film.

V koncentracijskem taborišču Ravensbrück so mučili žene 23 narodov, med temi zelo mnogo Slovencev tudi iz naših krajev. Od leta 1939 do leta 1945 je bilo v tem taborišču 140.000 žena in deklet. Od teh je postalo 92.000 žena in deklet ter tudi otrok žrtev tega kaceja. Noč in dan so nacistični tringri pekli trupla, tudi živeča, v krematoriju in stalno je ležal vonj začrnega človeškega mesa nad taboriščem.

Razstava pa prikazuje tudi vzroke in poti, ki so dovedli do časa, ko je zver v člo-

Legenda o morski zvezdi

V morju živi nešteto čudovitih rastlin in živali, med temi je tudi morska zvezda.

Legenda pripoveduje, da ni morska zvezda živela vedno v vodi. Predavnimi, davnimi časi je svetila na nebu kot majhna zvezdica. Bila je tako blesteča in lepa, da so jo vse druge zvezde občudovale. Med njimi je imela veliko prijateljev. Pa tudi oblaki in vetrovi so jo ljubili. Najljubši ji je bil Zefir, njegov dih je bil tako sladek in mehak kot božajoča roka.

Nekega jutra ji Zefir reče: „Lepa, draga zvezda, poslušaj me. Ravnokar sem bil na Zemlji, kjer bivajo ljudje. Videl sem ogromno ogledalo, letel sem nad njim in mislil nate. Ali bi se hotela ogledati v njem? Če hočeš, te ponesem tja dol.“

Zvezdica, ki je zaradi tolike hvale o svoji lepoti postala nečimrna in naduta, se je zelo razveselila tega vabila. Potovati na mehkih krilih Zefira in nato ogledovati se po mili volji v velikem zrcalu. Koliko srečel

„Da, kar takoj pojdiva.“

V svojem veselju je pozabila pozdraviti svoje sovrstnice. Začela sta leteti proti Zemlji. Kmalu je zagledala neizmerno modro gladino, v kateri se je zrcalilo sonce. Bilo je morje, toda iz višine je bilo videti kot ogromno sinje ogledalo.

Zvezda je zagledala v njem svojo podobo. Oslrmela je. „Saj sem res lepa, zelo lepa. Blestim se, kot bi bila posuta z dragulji.“

V tem občudovanju sama sebe se je vedno bolj bližala morski gladini. Zefir se je zbal, da bo zvezda padla v morje in ji je začel prigovarjati, naj se dvigne, a zvezda ga ni poslušala. Vsa zamišljena in prevzeta od svoje lepote se je spuščala vse niže in niže in naposled pljusnila v morje.

Valovi so jo zagmili in nič več ni videla svoje podobe, niti ni videla, kaj se je z njo zgodilo. Padala je v globino. Začutila se je lahko in njeni kraki so se čudno zvižali... Na dnu se je položila sesedla.

Prečudne prikazni so se gibale okrog nje in jo radovedno ogledovale. Takih ni še nikoli videla. Prestrašena je zajokala:

„Kje sem? Zefir, pomagaj!“

A Zefir je ni slišal. V skrbih je žalosten begal sem in tja nad morjem, razburjeno grabil valove za bele grive in vpraševal po svoji prijateljici. Nihče mu ni vedel odgovora.

Zvezda pa je ostala za vedno na dnu morja in bridko obžalovala svojo lahkomišelnost.

O močnem Janku

(ČEŠKA PRAVLJICA)

Neka mama je imela sina Janka, ki je bil zapečkar in velik jedec, toda močan kot naj-silnejši hrust. Delal ni nič, to pa zaradi tega, ker je bil materin ljubljeneč.

Ko je mama naposled vendarle sprevidela, da z Jankom tako ne prideta do pravega konca, se je odločila, da ga bo uporabljala pri domačih delih. Nekoč je Janko zlezal s peči in začel kričati, da je lačen. »Kaj hočeš?« je rekla mama. »Si že vse pojedel? Nesi v mlin rž, jaz bom potem pa zamesila moko za kruh.« Janko je nekaj zagodrnjal, pograbil vrečo rži in šel v mlin.

Ko se je vračal z moka, je zagledal pred pragom veliko lužo. »Počakajmo, mama me vedno zmerja, da sem lenuh, jo bom pa tu nadomestil.« Vrgel je z rame vrečo, jo razvezal, iztresel moko v lužo in jo z lopato zamešal. Ko je mama pritekla na prag in videla, kaj Janko počenja, je sklenila roke in zaklicala: »Kakšnega vraga pa vendar tu počenjaš?« »Mesim moko za kruh, da mi ne boste kar naprej očitali, da nič ne delam...«

Zdaj pa je bila tudi mama že sita vseh nje-

Tam jim je pravkar hlapec odpovedal službo, zato so sprejeli k sebi Janko brez obotavljanja. Toda ni še bil tam teden dni, ko se je kmetica že začela križati, češ da mora zaradi Janka peči kruh vsaki drugi dan in da tako ne more iti več dalje. Kmet je imel Janka rad: saj mu je odgaral na posestvu vsako delo. Toda zaradi ljubega miru doma, mu je kmet dejal, naj si poišče drugo službo. »Oče, ne grem, pa tudi če naščuvate name pse. Tega potepanja sem že sit!« Zapregel je in odšel v gozd po drva. Vzel je sekuro in z njo nekolikokrat zamahnil po drvah, toda sekira je od toporišča kar odletela. Zato je toporišče vrgel proč, zgrabil za drevo in ga izruval celo s koreninami.

Ko je bil voz že poln, je Janko švrknul po konjih. Kaj šel! Konja sta se uprla in se z vozom nista niti ganila. Janko je zarentačil, izpregel konja, ju vrgel na voz, na katerem so bila naložena drva, zadel voz na pleča in ga odnesel domov. Ko je Janko prihajal z vozom proti domu, je gospodar pravkar stal pri vratih. Niti na misel mu ni prišlo, da bi Janka podil iz hiše, temveč je ves prestrašen tekkel k ženi in ji pripovedoval, kaj in kako je in naj Janka ne jezi, ker bi ju mogel pobiti.

Janko je imel nekaj časa mir, toda kmetico je to, ker je bila zelo varčna, vendarle jezilo. Slišala je, da je v gozdu, skozi kate-rega je hodila v mesto, tolpa razbojnikov, pred katerimi baje nihče ni varen. Zato je pošepetala kmetu, naj pošlje Janka v mesto na sejem, ker se ga bodo na ta način naj-laje iznebili.

Kmet je Janku odmeril nekaj mernikov žita in mu ukazal, naj ga odpelje v mesto na sejem. Janko ni znil niti besede in je šel. Žito je prodal kar dobro. Ko pa se je vračal domov, so v gozdu že čakali nanj tisti razbojniki in mu pridrveli nasproti z dveh strani po dvanajst skupaj in so začeli kričati: »Denar ali življenje!« »Kako?« je rekel Jan-ko, zgrabil tistega, ki mu je grozil — bil je njihov poglavar — zamahnil z njim enkrat sem, enkrat tja, in že se je valjalo po tleh in v grapi vseh triindvajset razbojnikov. Ka-ko so se na posestvu začudili, ko se je Janko vrnil domov. Nič ni pomagalo, Janka so morali obdržati na posestvu še naprej.

Čez nekaj časa je kmetica začela zopet tiščati v kmeta z zahtevo, naj se Janka iznebi. »To pa ne bo šlo drugače,« je rekel kmet, »kot da ga pošljem v pekleni mlin.« Kdor je prišel kdaj v tisti mlin, se ni več vrnil.

Kmet je zopet Janku pripravil žito in ga poslal z njim v mlin. Kdo drugi tja ne bi našel poti, toda njemu je pokazal pot vsakdo zato, ker je bil orjak. Ko je prišel v mlin, se je začudil, da so bili vsi mlinarji črni. »Ah, kaj,« si je mislil, »saj ni treba, da je povsod vse enako.« Nato je odnesel žito na kamen. Potem pa je šel k mlinarjem, ki so

igrali karte. Ko so končali, so začeli kričati: »Moj bo!« »Moj,« je zakričal drug in: »Jaz ga bom dobil,« je rjul tretji. »No, no, rajši bi nekoliko pogledali na kamen,« je menil Janko. Komaj pa se je okrenil, je žito že bilo zmlet. Nasul je torej moko v vrečo in hotel oditi. Toda tu imaš! Nikjer ni bilo nobenih vrat ne oken. Kaj sedaj? Črni mlinarji so se začeli motoviliti okoli njega in ga hoteli vsak zase, drug čez drugega, pritegniti k sebi.

»Odprite!« je Janko zakričal, ko mu je bilo že vsega dovolj. »Brr, prijatelj, zdaj si naš!« Janko se ni dolgo obiral, ko je zgrabil naj-bližjega mlinarja za vrat, ga odnesel k mlin-skem kamnu in mu začel z njim brusiti bedra, da so začele od njega kar iskre leteti. Pre-ljubi lucifer, ki ga je Janko držal, je rjul in prosil, naj ga Janko pusti, češ, da mu bo takoj odprl vrata in ga pustil z moko do-mov.

Ko je kmetica videla, da se je Janko vrnil tudi z mlina, že ni vedela, kako naj si po-maga. Kako pa se je začudila, ko je iz moke, ki jo je Janko prinesel iz mlina, napekla več pek, moke pa kljub temu ni nikdar zmanjkalo.

Zdaj kmetica nad Jankom ni več godrnja-la, dajala mu je vsega, da se je vsakokrat lahko najedel do sitega. Kmet je pa tudi bil zadovoljen, da mu ni bilo treba Janka poditi od hiše.

Kdo je kriv?

- Mamica, ne maram več naše muce. Grda je!
- Kaj pa je napravila muce! Za-kaj se jeziš nanjo, Vesnica!
- Napravila je nekaj strašnega!
- Ali je pojedla meso s tvojega krožnika!
- Ni.
- Ali je popila mleko iz tvoje sko-delice!
- Ni.
- Ali je kradla pecivo!
- Ni. Nekaj mnogo strašnejšega.
- Nekaj res strašnega je storila, ma-mica!
- Ali je prevrnila vazo!
- Ni.
- Kaj pa je napravila tako straš-nega!
- Odgriznila je mojemu pajacu vršiček od čepice, pajac pa je zdaj žalosten.
- To pa ni tako strašno, Vesnica. Popravila bom čepico.
- Zate ni strašno, ampak pajac je žalosten!
- Potolažili ga bova, Vesnica!
- Saj sem ga že jaz sama potolažila in zaradi tega nisem mogla napisati naloge. To pa ni strašno, ali ne, mamica!

CLAUS EIGK:

dan nič

22

Pred tem je bil naravnal vžigalnik bombe na 20 ur. Mnogo je tvegalo, ko je v gneči navdušencev hodil po vesoljski ladji in iskal primerno mesto, kamor bi položil pekleni stroj. Imel pa je srečo — srečo primitiv-neža. Našel je sklopni sedež, pod katerim je bil nape-ljan snop debelih cev. Sedel je za hip na stol, kakor da bi se hotel oddahnil, se prijazno nasmehnil drugim obiskovalcem in previdno potisnil bombo med cevi.

Malo zatem je na robu letališča poslušal Mundusov govor in v srcu mu je vriskalo od radosti nad genialnim dejanjem velikega Leuwenhouta, ki je toliko pretkanejši in zvitejši od neumne množice, navdušeno vzklikajoče na smrt obsojenim!

To razkošno občutje umazanega zmagovalstva ga ni minilo niti sedaj, ko se je naslanjal na kamenito ograjo in zrl proti letališču, na katerem se je zlato bleščala vesoljska ladja. Toda ni se kazalo preveč navduševati, dokler sam ni bil na varnem. In o tem je sedaj premiš-ljeval. Prava priložnost za beg bo gotovo ob vzletu! Tedaj bo v pozornosti tega kluba nedolžnih nedvomno precej mrtvih kotov! Znal je leteti. Na letališču pa je poln hangar najboljših strojev! Zračno zaporo bodo ob vzletu vesoljske ladje izključili. Torej!

Tex Leuwenhout v tem hipu ni bil nič manj srečen od ostalih!

Cez nekaj kratkih ur je napočil dan „nič“.

Zvočniki so poklicali ljudi s pirovanja v stolpu na letališče.

Birger Mundus je bil z Barbaro zaključil svoje knjige, napravil oporoko in oboje v navzočnosti Franka Eig-brechta in Mihaela Angela zaklenil v železno blagajno, potem pa vsakemu izročil po en ključ. Postoril je še to in ono, se obril — „kultura je pač kultura,“ je dejal — in se preoblekel v udoben usnjen pajac. Bil je pripravljen.

Profesor Richter, čez žigar mirno znanstveniško nara-vo se je zadnje dni zililo preveč novih spoznanj, je bil bolj razburjen, kakor pa je hotel svoji hčerki priznati. Njegov davni sen se je imel v kratkem izpolniti in skrom-ni mož je plaval v valovih zbežanosti. Ingne solze so ga bolj zmedle kakor pa pomirile.

Douglas je zadnje četrt ure na našem planetu prebil ob svoji poklicni tovarišici Mabel, ki mu je bila čedalje bolj pri srcu. Razumljivi poslovljni poljub, ki mu ga je končno naklonila, je pomenil več kakor samo to — tudi jasno obljubo za prihodnost. Norman bi se rad poslovil tudi od njenega skupnega prijateljskega Boba Millerja. Fanta pa ni bilo nikjer najti, tako da sta končno v vrve-žu pred vzletom nanj povsem pozabila.

Izmed ostalih udeležencev odprave je bil poročen samo Italijan dr. Martini. Njegova soproga pa se je vedla prav tako pogumno kakor vsi ostali.

Slovo so opravili na hitro. Moštvo se je povzpelo v letalo, še poslednji zamah roke in vrata za njimi so se neprodušno zaprla.

Zadnje priprave je najskrbneje izurjeno letališčno osebje naglo opravilo. Ker so razen atomske energije igrane pri pogonu važno vlogo tudi elektromagnetske energije, so že nekaj ur pred vzletom aktivirali okoli oaze mrtvo cono. Točno ob določenem času je vesoljski velikan zdrsel po letališču in se po nekaj sto metrih mir-no in lahno dvignil s tal. V spirali se je dvigal višje in višje nad navdušeno množico, ki je divje vzklikala in ma-

hala z zastavami, klobuki in robci, ter končno zginitil v si-njini umetnega neba. Človek je poletel v vesolje.

In z njim je letela smrt!

Dogodek je bil premočen, vtisi pregloboki, da bi mogli takoj vzpostaviti v dolini vsakdanji red. Le redki so odhiteli takoj na delo, večinoma so postajali v skupi-nah po letališču in se živahno pogovarjali o držnem podjetju.

Tam je stala tudi Mabel Morena. Spoprijateljila se je bila z ljubko Inge Richter. Svoje lastne žalostne misli je preganjala, ko je skušala potolažiti ihtečo plavalasko.

Tedaj je pristopil neki mehanik. »Oprostite, gospo-dična Morena. Pri hangarju sem srečal onega izmed naš-ih starih Indijcev, ki bi vam rad nekaj važnega povedal. Prosi vas, da bi prišli tja!«

Čeprav Mabel še daleč ni vedela za kaj gre, se ni čudila. Prijazno je pokimala mehaniku, rekla Inge še be-sedo v tolažbo in odšla proti hangarju.

Visoka dvorana je bila prijetno mračna. Helikopterji in reaktivci so bili vzorno razvrščeni po velikem prostoru in skrbno pokriti s pregrinjali iz umetne snovi. Odkrito in pripravljeno za polet je bilo samo veliko stratosfemo letalo. Poleg njega je stal belo oblečeni Indijec, ki je želel z njo govoriti.

„Jaz sem Mabel Morena,“ se mu je predstavila mla-da novinarka. „Nekaj važnega mi imate povedati?“

Nič hudega ni slutila, bila je mirna in nekoliko rado-vedna.

„Da, nekaj zelo važnega, posebno zame!“ je tiho spregovoril Indijec in ji namignil, naj stopi bliže.

Mabel je res stopila k njemu. Tedaj pa je Indijec naglo skočil nanjo, jo krepko prijel čez ramena in ji pritisnil na obraz sladkobno dišečo krpo.

Mabel je hotela krikniti in nemara tudi je, toda v

Ne strašimo otroke!

Zdravniki, pedagogi in psihologi so mnega, da strah v otrokovem življenju mnogo škoduje. Znano je tudi iz klinične prakse, da je prav strah vzrok nekaterih otroških duševnih bolezni.

Mnogi starši se tega ne zavedajo, saj se čisto dogaja, da strašijo otroke na vse mogoče načine, ga kaznujejo za malopridnost s tem, da ga postavijo v temen prostor. Dogodil se je celo primer, ko je neka mati zaprla svojega otroka v temen kokošnjak.

Kakor vidimo, nosijo krivdo za mnoge vzroke otroškega strahu prav starši z nepremišljenimi ukrepi. Kako nespametno je uporabljati strah kot sredstvo, s katerim primoramo otroke k zaželenemu vedenju. Strah je torej pri otrocih priučen in naloga učiteljev, vzgojiteljev, posebno pa staršev je, da skušajo otroke glede tega nekako prevzgojiti, kajti strah zelo negativno deluje na otrokovo duševnost. Najprej seveda moramo poiskati vzrok, nato ga pa odpraviti z neko drugo dejavnostjo. Na primer Tončka je strah v temni sobi. Otroka naučimo, da sam prižge luč. Videl bo, da v sobi ni ničesar in bo mirno zaspal.

Čemu se otroci boje teme? Nekateri starši groze otroku, če ne bo zaspal, z raznimi možmi, strahotnimi čarovnicami in drugimi prikazni. Otrok bo najbrž zaspal, a njegovo spanje ni mirno, temveč je preprejeno z nekim strahom. Otrok bo laže zaspal, če mu pove, da pravilno, kajti ta ga bo popeljala v sanjski svet. V pravljicah, ki jih pripovedujemo otroku na večer, pa ne smejo nastopati strahotna bitja, temveč osebe, ki otroka nekako pomirjajo, n. pr. Sneguljica, Mizica pogrni se, itd.

Strah pa se pri otroku ponavlja v najrazličnejših oblikah. Včasih skuša otrok strah tudi sam premagati, toda čisto tega ni sposoben in nujno mu morajo starši ali vzgojitelji pomagati. Potrebno je, kot smo že popreje omenili, poiskati vzroke strahu in jih odstraniti.

Nekateri starši groze otroku za vsak najmanjši prestopke s šibo. V takih primerih otrok staršem ne ustreže iz ljubezni, temveč iz strahu pred palico. In koliko takšnih otrok najdemo v osnovni šoli, ki so popolnoma vase zaprti in neradi odgovarjajo na učiteljeva vprašanja.

Razumljivo je, da je treba otroke včasih zelo resno opominjati, in če to ne zaleže, ga je treba vzgojno kaznovati. Starši naj vzbude spoštovanje pri otrocih, toda ne s strahom, temveč z ljubeznijo, razumevanjem in pravičnostjo.

Otroška doba je doba čustvenega življenja, kajti v predšolskem obdobju je otroku v ospredju čustvenost ne pa razum. Če otrok v tej dobi doživlja močne čustvene motnje ali pretrese, mu lahko to doživljanje prinese posledice za vse življenje. Na primer čustvo manjvrednosti, zagrenjenost, strah in podobni pojavi so skoraj vedno posledica neprijetnih, pretresljivih dogodkov, posledica nepravilnih vzgojnih postopkov.

Podali smo le nekaj bežnih misli, vendar upamo, da bodo našle odmev pri mnogih starših, kajti vsi žele telesno in duševno zdravega otroka? Te osnove pa dobi otrok v predšolski dobi in pri vzgajanju igrajo starši veliko vlogo, kajti otrokovo domače okolje je najvažnejši čimtelj v oblikovanju njegove osebnosti.

hipu je zaznala, da zgublja zavest. Klečnila je v koljenih in se nezavesna zgrudila po tleh.

Možak je vrgel s kloroformom prepojeno krpo v kot, v katerem je že ležal omamljen letališni čuvaj, dvignil Mabel v naročje in jo posadil v letalo. Za njo je zlezal v letalo še sam, zaprl vrata kabine in pognal motorje.

Hrupno je zdrvel stroj skozi široko odprta vrata hangarja na letališče, kjer pa za ta čas ni bil najavljen noben vzlet. Brezobzirno je pognal Tex Leuwenhout letalo, skoro povozil nekaj nič hudega slutečih, prestrašenih ljudi in s polnim plinom oddivjal po vzletišču. Potem je vključil vodoravni vijak in se naglo zgubil v megli.

Minile so dragocene minute, preden so se zavedli, kaj se je pripetilo. Razburjeni duhovi so takoj povezali novinarko s skrivnostnim pilotom. Vodja letališča je planil v hangar.

Urno so našli omamljenega čuvaja, ki se je počasi pričel zavedati. Iz njegovih nerazločnih besed so razbrali, da se je pravkar primeril zločin, katerega posledice utegnejo biti še hude. Vodja letališča si ni dolgo razbijal glave s tem, ali je Mabel Morena izdajalka ali ne. Skočil je k telefonu in hotel naročiti, naj nemudoma vključijo zračno zaporo, saj je bilo edino z njo mogoče prisiliti letalo k tlo. Toda skrivnostni letalec je svoj načrt dobro izpeljal. Telefonske žice so bile porezane.

Spet so minile minute, preden je prispel do drugega telefona in končno priključil centralo.

Pretekani hudodelec je bil vse natančno preračunal. Vedel je, da bo zanj najugodnejši čas prvih deset minut po vzletu vesoljske ladje. Dvomil pa je, da bi se mu v tem kratkem času posrečilo prebiti iz mrtve cone. Zato je sklenil, da se bo povzpел kolikor mogoče visoko nad oazo. Z velike višine bo potem nemara v drsnem letu lahko splaval iz območja zračne zapore.

NASVETI

■ V omari, kjer imamo spravljeno perilo, nam bo prišli zelo prav široka vreča iz pisanega blaga, v kateri bomo spravljali tiste kose opranega perila, ki so pripravljeni za krpanje.

■ Porumenelo podlogo iz belega ovčjega krzna lahko očistite s talkom. Podlogo razprostrite po mizi in jo posujte z večji količinami talka. Čez nekaj časa krzno dobro skrtajte in izprašite.

■ Vezalke za čevlje niso drage, vendar se najraje prav takrat preragajo, ko se nam najbolj mudijo. Če hočemo, da bodo bolj držljive, jih moramo za nekaj časa potopiti v vrelo vodo.

■ Po zimi imamo le redko v vazah sveže cvetje, zato se vsaj takrat potrudimo, da bo čim dalj lepo. Ko dobite cvetje, ga dajte v lonec z vodo tako, da bo ves pecelj potopljen. Šele čez nekaj ur ga dajte v vazo. Po možnosti odstranite vse liste, ki bi bili v vodi, ker drugače gnijejo in zaradi tega cvetje hitreje zvini. Cvetje bo dolgo lepo, če ga boste čez noč dajali v hladnem prostoru ali pa vsaj dvakrat dnevno — zjutraj in zvečer — menjali vodo, da njena temperatura ne bi bila višja od 7 do 9 stopinj.

Megla proti gripi

Čeprav je medicina že zdavnaj obsodila nezdravo podnebje mest z meglo, kot sta London in Los Angeles, sta dva ameriška zdravnika opravila zanimive poskuse, ki kažejo, da lahko ima megla tudi zdravilno delovanje. Miši, ki so bile dva meseca prepuščene vplivu zraka, polnega megle in industrijskega dima, so pokazale mnogo večjo odpornost proti gripi od miši, ki so med tem časom živele v idealno zdravi klimi.

To krepitev organizma v odnosu na viruse gripe pojasnjujejo s primerjanjem vpliva industrijskega dima, ki ga vsebuje megla, z vplivom antiseptičnega aerosola.

Zanimivo je, da sovjetski zdravniki v kijski bolnišnici umetno ustvarjajo zamegljeno atmosfero, zasičeno z aerosoli in jonizirano do visoke stopnje — za borbo proti poškodovanemu pritisku. Profesor Pančenko veruje, da bo moč na ta način zdraviti tudi notranje krvavitve.

Zlata pravila za prezaposlenega očeta

Otrok potrebuje očeta vsak dan, ne samo ob nedeljah, čeprav je današnji pogosto tako, da ga podnevi skoraj ne vidi — zvečer, ko se utrujeni oče vrne od dela ali opravkov, pa je otrok navadno že v postelji. Mnogi očeti radi pozabljajo, da je treba otrokov mali svet prav tako upoštevati kot velikega in da je zamujeno le težko nadoknaditi. Takim pozabljivim očetom nekaj navodil:

- Poskusite po svojih možnostih sestaviti dnevni red zase in upoštevajte otrokovega — in držite se ga, kolikor največ morete.
- Poskusite si v družbi otrok nadeti vever izraz, ohraniti dobro voljo, četudi vas spriču utrujenosti stane dokaj napora.
- Ne tožite otrokom o lastnih skrbih in težavah.
- Poslušajte z vso resnobo otrokove probleme, jih sprejmite, ko da so vaši, in se jim nikar ne izogibajte!
- Ne dopustite svojemu otroku občutka: — ah, očka je samo naš redek gost!
- Dovelite, da prihajajo k vašemu edinčku na dom njegovi prijatelji. Družba lajša občutek zapuščenosti, ki ga sčasoma dobi otrok, če očka zanj nima časa.

Naredimo rokavice s prsti

Za rokavice potrebujemo približno 5 dkg volne in 5 pletilk

Nasnujte 10 do 15 pentelj na vsako pletilko (vsega 40 do 60). Koliko pentelj boste nasnule, je odvisno od debeline volne. Sklenite krog in pletite v krogu. Najprej napletite kake 3 cm roba iz ene leve, ene desne, ali pa iz dveh levih, dveh desnih. Rob pletite po možnosti na nekoliko tanjših pletilkah, da se ne bo preveč raztegnil. Dalje pletite vzorček iz ene leve, ene desne, zabodene od zadaj. Takoj začnite širiti za palec. Določite, kje bo. Zanj širite na dveh pletilkah, in sicer na eni na koncu, na drugi pa na začetku. Odločite se, da boste na primer širile za palec na koncu druge in na začetku tretje pletilke. Potem boste delale takole: med zadnjo in predzadnjo pentljo druge pletilke boste dodale novo pentljo. Med prvo in drugo pentljo tretje pletilke boste spet dodale eno. Potem boste spletile nekaj krogov brez dajanja, nakar boste spet dodale po eno pentljo na vsaki izmed omenjenih pletilk. Le da boste to pot dodale novo pentljo pred prejšnjo, dodamo na tretji pletilki. Seveda je spet od debeline volne odvisno, koliko pentelj je treba dodati. Pri debeli

volni boste dodale samo štiri, pet pentelj, pri tanjši pa sedem, osem. Najbolje je rokavice pomerjati in tako boste najbolje videli, koliko vam je treba dodajati. Ko pridete do višine, ko je treba vplesti palec, preložite vse narasle pentlje za palec na pomožno pletilko ali pa na varnostno zaponko. Ko boste sedaj nadaljevale dlani v krogu, boste naslednji krog sklenile spet tako, da boste nasnule štiri do šest novih pentelj. Sedaj boste pletle dlani gladko do mezinca. Po potrebi (pletanje pomerjajte) boste posnele nekaj na novo nasnutih pentelj tako, da boste dlani lepše oblikovale. Ko boste prišle do mezinca, boste preštele pentlje in jih razdelile tako, da boste prste lahko pletle vsakega zase. Najbolje, da jih določite za vsak prst enako število, le za mezinca kako pentljo manj. Pri tem morate upoštevati še to, da nasnujete med prsti za vsakega posebej in z obeh vmesnih strani na novo po tri pentlje. Za mezinca nasnujete samo tri pentlje (med mezinca in prstancem), medtem ko nasnujete za vsakega izmed ostalih prstov na vsaki strani tri, to se pravi vsega šest pentelj. Tako morate za mezinca vendarle odmeriti kakšno pentljo več, da ne bo preozek.

Nato pletele vsak prst zase. Najprej mezinca. Ko ste tega splele, naredite še kake tri kroge, ker so ostali prsti nekoliko višje. Sedaj pletite še ostale prste drugega za drugim. Prste končate tako, da posnamete vse pentlje hkrati. Če se vam zdi, da bi bili pretopi, jih začnite snemati že, ko jih napletele do nohtov. Snemajte pa takole: na začetku prve pletilke, na koncu druge pletilke, na začetku tretje in na koncu četrte. Ko boste spletile vse prste, napletite še palec. Zanj napletite pentlje z varnostne zaponke na pletilko in poberite fistih šest pentelj, ki ste jih prej na novo nasnule za dlani. Pletite ga na treh pletilkah (prav tako kakor vse ostale prste).

Sadna torta

3 jajčka, 190 gramov moka, od tega polovica krompirjeve, 160 gramov sladkorja, 1 vanilji prašek — ali sok od polovice limone z naribanimi olupki, pol pecilnega praška, 4 žlice mleka, 1 zavitek čistega želeja, sadje po želji, mandarine, ananas, breskve, grozdje...

Rumenjake s sladkorjem mešajte do rahle peno, do dajte limonov sok z naribanimi olupki, med nadaljnjim mešanjem dodajte mleko ter moko, pomešano s pecilnim praškom. Maso mešajte približno 10 minut, nato dodajte trd sladkan sneg iz 3 beljakov, še narahlo pomešajte in stresite v tortni model, ki ste ga poprej namazali z maslobo in potresli z moko, da se pečeno testo lepo loči od modela. Maso pecite pol ure v srednje vroči pečici.

Ko se biskvit ohladi, namažite površino na tanko s karkoli marmelado, naložite v lepi obliki za prst debelo različno sadje ter prelite s sladkim, čistim in še vročim želejem.

Ohlajeno torto okrasite z masleno kremo (ob straneh) in če želite, servirajte s točeno smetano.

Prelefel je meglo in se s polno paro zagrizel v mrčino, grozljivo višino. Poletel je strmo navzgor proti severu.

Nenadoma so mu, kakor je že pričakoval, odpovedali motorji. Hladnokrvno je prijel za višinsko krmilo in poskušal obdržati letalo v pravi smeri. Sedaj bo videl, ali mu je sreča mila!

V strmem drsnem letu je drvel nevzdržno navzdol. Napetost je rasla. Se mu bo posrečilo?

Ledena tla so se počasi, a gotovo bližala. Že se mu je zazdelo, da je vzlic drznemu tveganju končno le izgubil, toda masna, kletvica mu je zamrla na ustnicah, ko so raketle v zadnjem hipu spet potegnile. Letalo se je počasi izravnilo in se dvignilo. V dolgem drsnem letu se je prebil preko mrtve cone!

Olaščano se je oddahnil in naravnal letalo proti stratosferi. Potem se je obrnil k Mabel, ki se je jela počasi prebujati iz nezvesti.

„Me prepoznate? — Tex Leuwenhout!“

Mabel je bila bleda in slabotna, toda pripravljena na boj. „Hudiča ne pozabiš, če si ga le kdaj videl!“ je strupeno odgovorila. „Se žal vam bo za to, kar ste storili!“

„Že mogoče,“ se je zarežal Leuwenhout, „za zdaj sem pa kar zadovoljen. Stari dečko Tex je dobro opravil svoj posel. Vesoljska ladja bo eksplodirala natanko na sredi poti med Zemljo in Mesecem. Vaš Birger Mundus je živ mrlič! Toda midva živiva — in to je glavno, ha ha!“

„Lažetel!“ je preplašeno kriknila Mabel.

„Ne utegnem se pripraviti z vami, punčka!“ je rekel Leuwenhout in zaskrbelno pogledal nazaj. „Na obzorju vidim iskrenje raketnih izstrelkov. Kaže, da so mi že za petami. Imam pa pol ure prednosti in najboljše letalo. Lastni nos si odgriznem, če me ujamejo!“

Pogledal je na višinomer, ki je kazal 12.000 metrov. Letela sta že v stratosferi.

„No, torej!“ je zadovoljno zabundal in vključil dodatne rakete. Brzinomer je kmalu poskočil na 2500 kilometrov.

SLEPI POTNIK

Vesoljska ladja je medtem preletela 400 kilometrov debelo plast zemeljskega ozračja.

Vsi možje so bili na svojih mestih. Celo profesor Richter in Norman, ki sicer nista sodila h tehničnemu moštvu, sta prevzela posle, ki sta jih lahko opravljala brez uspešnega tehničnega znanja.

Zdravnik dr. Martini je stalno hodil od moža do moža, meril srčni utrip, krvni pritisk in dihanje ter si podatke skrbno zapisoval v pripravljene razpredelnice.

Glavni inženir dr. Wieland in Rasmussen, eden izmed danskih tehnikov, sta stala ob slikalnih ploščah pogonske centrale in izvrševala povelja, ki so jima jih sporočali po zvočniku.

Drugi Danec, Peterson, je z aparati uravnaval sestav in pritisk zraka. Naloga je bila zlasti pomembna, ker so se že na začetku poleta nekateri pritoževali, da jih duši v pljučih in boli glava. Bolečine so ponehale šele tedaj, ko so natanko uravnali količino zračnega kisika.

Dokler so leteli skozi zemeljsko ozračje pa kakih posebnih težav ni bilo. Napetost je rasla, ko so zadnje sledi zraka ostale za njimi in je ladja poletela v prazni prostor vesolja. Tu so že lahko pognali mogočne atomske rakete. Ko je Mundus velel, so jih vključili in hitrost je začela zložno in ne prenažno naraščati proti 30.000 kilometrom na uro. To je bila potovalna hitrost, s katero so menili v pičlih dvajsetih urah doseči Mesec.

(Se nadaljuje)

I VO ANDRIČ:

Fatina smrt

(ODLOMEK IZ ROMANA „MOST NA DRINI“)

Noči na Velikem Logu so tople, toda sveže. Zvezde so nizke in nemirne, nekako povezane med seboj z belo, potrepetavo, bleščavo. Fatima stoji ob oknu in gleda v noč. V vsem telesu nosi neko mirno moč, ki se razliva in je sladka; vsak del svojega telesa čuti posebej kot poseben vir moči in veselja: noge, kolke, roke, vrat, zlasli pa prsi. Njene prsi, bujne in težke, toda vzravnane, se z vršički dotikajo okenskega okvira. In na tem mestu čuti, kako ves grič z vsem, kar je na njem, s hišo, poslopji in njivami, diha, toplo, globoko, enakomerno, kako se dviga in pogreza hkrati s svetlim nebom in nočnim prostranstvom. Zaradi tega dihanja se leseno okensko omrežje spušča in dviga, dotika se vršičev njenih prsi in se nekam daleč oddaljuje, pa se zopet vrača in se jih znova dotika, se zopet spušča in oddaljuje, in kar naprej tako, zdaj sem, zdaj tja.

Da, svet je velik, ogromen je svet tudi podnevi, ko višegrajska dolina potreptava v pripeki in ko žita, razgrnjena po njej, skoraj glasno zore; ko je trg, razmetan okrog zelene reke in zaslonjen s pravilno načrtanim mostom in črnimi hribi, videti ves bel. Toda ponoči, šele ponoči, ko oživi nebo in se užge, se razgrne neskončnost in silna moč tega sveta, v katerem se živ človek izgublja in se ne utegne niti samega sebe zavediti: ne kam se je namenil, ne kaj hoče in ne kaj bi moral početi. Tu se samo živi, resnično živi, vedro in dolgo; tu ni besed, ki zvane kakor težka obveznost za vse življenje, ne smrtonosnih obljub, ne brezizhodnih položajev s kratkim rokom, ki neizprosno poteka in izteče, in čigar edini in zadnji izhod sta smrt ali sramota. Da, tukaj ni kakor v vsakdanjem življenju, kjer fistichega, kar je enkrat izgovorjeno, ni mogoče preklicati in kjer se obljuba mora neizbežno izpolniti. Tu je vse prostovoljno, neskončno, brezimno in nemo.

Takrat se od nekega spodaj, kakor iz daljave, zasliši težak, globok in zadušen glas: „Oooh, khkhkh! Oooh, khkhkh!“

To se Avdaga spodaj v družinski sobi bori s kašljem, ki ga ponoči muči.

Ona ne samo pozna ta glas, marveč tudi razločno vidi predramljenega in s kašljem se borečega očeta, kako sedi in kadi; vidi, vsaj zdi se ji tako, njegove velike rjave oči, ki so ji znane kakor drag kraj, oči, ki so čisto podobne njenim, le da jih senči starost in obliva solzni, nasmejani lesket, oči, iz katerih je prvič v življenju videla, da ni izhoda iz te usodnosti, tisti dan namreč, ko so ji bili povedali, da je obljubljen v družino Hamzičev in da naj se v enem mesecu pripravi.

„Kha, kha, kha! Ooh!“

Tisto pravkaršnje navdušenje nad lepo-

to noči in vseobsežnostjo sveta naglo ugaša. Tisto razkošno dihanje zemlje zastaja. Dekletove prsi otrdevajo v lahнем krču. Zvezde in prostranstvo izginjajo. Samo usoda, njena usoda, kruta, jutrišnja, se dovršuje in izpolnjuje hkrati s časom, ki poteka polihoma, v nepremičnosti in praznini, ki ostaja za vsemi temi rečmi.

Zamolklo odmeva kašelj iz družinske sobe.

Da, sliši ga in vidi, kakor bi stal tukaj, pred njo. To je njen ljubi, močni, svojevrstni oče, s katerim se čuti eno, nerazdružljivo, sladko eno, odkar se zaveda sebe. Celo to njegovo težko in vznemirljivo kašljanje v njegovih prsih. Res je, da so to tista usta, ki so rekla da tam, kjer je ona rekla ne. Toda ona je v vsakem pogledu eno z njim, tudi v tem. In ta njegov da čuti ona kakor svoj (prav tako kakor tudi on svoj ne). In zato je njena usoda kruta, nenavadna, jutrišnja, in zato ona iz nje ne vidi rešne poti, pa je tudi videti ne more, ker je ni. Nekaj ve. Zaradi tega očetavega da, ki jo veže prav tako kakor njen ne, bo morala z Mustajbegovim sinom stopiti pred kadijo, kajti nemogoče je celo pomisliti, da Avdaga Osmanagič ne bi bil mož beseda. Toda ona prav tako ve, in sicer prav tako dobro in zairdno, da po vsem tem njena noga ne more stopiti v Nezuke, ker če bi se zgodilo tako, tedaj ne bi ona ostala mož beseda. Kaj takega je seveda nemogoče, kajti tudi to je Osmanagina beseda. Tu, na tej točki, med svojim ne in očetovim da, med Velikim Logom in Nezukami, tu, na mestu, kjer ni nobene resne poti, je treba najti izhod. Tu je sedaj njena misel. Ne več v prostranstvu velikega in bogatega sveta, celo na poti od Velikega Loga do Nezuke, ampak na tem kratkem in žalostnem koščku ceste, ki drži meščeme, v kateri jo bo kadija poročil z Mustajbegovim sinom, pa do konca mosta, kjer se kamnita strmina spušča na ozko pot, ki drži v Nezuke in na katero ne bo ona — to ve kaj dobro — nikoli stopila s svojo nogo. Ta košček poti je obletavala njena misel nenehavno od enega konca do drugega, prav kakor drsi čolnček med prejo. Od meščeme čez pol trga in čez tržnico do konca mosta, od tam pa se je pri priči vračala kakor pred prepadom čez most, tržnico in skozi trg do meščeme. In tako kar naprej: tja — nazaj, tja — nazaj! Tu se je tkala njena usoda.

In ta misel, ki ni mogla najti obstanka in ki ni znala najti rešne poti, se je vedno pogostje ustavljala na vratih, na tisti lepi in svetli sofi iz kamna, na kateri se možki je bila polna smrtnih strahot in groze osramočenega življenja. Kakor je bila brez mo-

či in zapuščena, se ji je dozdevalo, da bi že sama grozovitost te misli morala odpoditi ali vsaj odložiti tisti dan.

Dnevi pa so tekli, ne hitro ne počasi, temveč enakomerno in kakor je bilo sojeno, in nazadnje je napočil tudi poročni dan.

Zadnji četrtlet meseca avgusta (to je bil tisti usodni dan) so prišli Hamziči na konjih po dekle. Fato v težki, novi feredži — služila ji je kakor oklep — so posadili na konja in odvedli v trg. Ob istem času so v dvorišču nakladali na konje zaboje z dekletovo doto. V meščemi so pred kadijo opravili poroko. Tako se je izpolnila obljuba, da bo Avdaga dal svojo hčer Mustajbegovemu sinu. Potem je mali spreved odšel proti Nezukam, kjer so bili pripravili vse za svečano svatovanje.

Za njimi je bilo že pol trga in tržnica, del tiste polji brez izhoda, katero je Fata v mislih tolikokrat preromala. Trdo je bilo, stvarno in vsakdanje, skoraj laže kakor v mislih. Nikjer ni bilo ne zvezd, ne prostranstev, ne očetavega zamolklega kašljanja, ne želje, naj bi čas tekel hitreje ali počasneje. Ko so stopili na most, je dekle še enkrat občutilo — prav kakor v poletnih nočeh ob oknu — vsak del svojega telesa v vsej moči in posamič, zlasti še prsi, ki so ji nalahno drgetale kakor v oklepu. Prispeli so na vrata. Dekle se je, kakor je bila to mnogokrat v mislih storila zadnjih nekaj noči, nagnila in šepetaje naprosila svojega najmlajšega brata, ki je jezdil zraven nje, naj ji malo skrajša stremena, kajti sedaj pride tisti stmi prehod z mosta na kamnitno pot, ki drži v Nezuke. Najprej sta obstala onadva, potem pa malce proč ostali svatje na konjih. Nič posebnega ni bilo v vsem tem. Ni ne prvič ne zadnjič, da se svatje ustavijo na vratih. Ta čas, ko je brat skočil s konja, stopil na drugo stran in si vrgel povodec čez roko, je dekle pogledalo svojega konja do mosta, stopilo z desno nogo na kamnitno ograjo, se kakor krilato zavihnilo iz sedla čez zid in se zvišede pogovarjalo in kjer pojo mladeniči, medtem ko pod njo šumi zelena, hitra in globoka reka. Potem se je zgrozila zaradi

ANEKDOTA

Avstrijski pesnik in pisatelj Ludwig Anzengruber (1839—1889) je živel v slabih gmotnih razmerah. Nekoč ga je obiskal eden njegovih premožnejših prijateljev. — Ko sta se pozdravila, mu je Anzengruber dejal:

»Povem ti, da bom petdeset kron vrnil tvoj prihodnjega prvega.«

Prijatelj ga je začudeno vprašal:

»Kakšnih petdeset kron?«

»Teh, ki mi jih boš zdajle posodil,« je odgovoril pisatelj.

Klabund (1891—1928) je ostal nekoč v kavarni dolžan večji zapitek. Kakor znano, je nosil pesnik naočnike iz roževine.

»Zastavljam vam svoj nožič, drugega nimam pri sebi,« je rekel natakarku.

»Če je že tako, potem mi dajte rajši svoje naočnike, ki jih boste gotovo težje pogrešali kakor nož,« mu je odgovoril natakark.

DOMISLICE

● Vsak bel las na moški glavi je mrtva žilja; na ženski glavi otopela puščica.

● Če povabite neznanega sorodnika z dežele na obisk, mu sporočite, naj kol spoznavalni znak nosi pod roko purana.

● Nekaj strašnega je, če žirafa boli vrat; še huje pa je, če ima stonoga kurja očesa.

● Marsikateri sin je podoben svojemu očetu; brž ko mu vzame stekleničko iz rok, že vpije.

● Če kdo pade v vodo, bi bilo včasih umesno vreči za njim še košček mila.

● V vilja nadstropja pridemo po stopnicah. Nekateri hile pa imajo dvigala.

● Mož, ki dobi svojo ženo s pomočjo žensitvenega oglasa v časopisu, v kratkem odpove časopis.

te rešne poti kakor zakleta poletela zopet od enega konca polji do drugega, da bi se znova ustavila na vratih, ker ni našla druge rešitve. In noč za nočjo se je njena misel vedno pogostje ustavljala na tem mestu in se čedalje bolj zadrževala na njem. Sama misel na tisti dan, ko bo morala v resnici, ne pa takole v mislih iti to pot in še pred koncem mosta najti izhod, ška vrglo v šumečo reko pod mostom. Brat, ki se je pogljal za njo in z vsem telesom legel na ograjo, se je še z roko dotaknil v vetru frfotajoče feredže, zadržati pa dekleta ni več mogel. Ostali svatje so poskakali s konj med najnenavadnejšimi klici in v čudnih držah ostali tik kamnite ograje kakor okameneli.

Še tisti dan se je pred večerom ulil dež, obilen in nenavadno hladen za tisti letni čas. Drina je narasla in postala kalna. Drugi dan je narasla rumenkasta voda vrgla Fatino truplo na plitvino pri Kalati. Tu ga je opazil neki ribič in takoj šel in naznanil zadevo policijskemu predstojniku. Malo kasneje je prišel policijski predstojnik s starejšino mestnega okraja, ribičem in Salikom Čorkanom. Brez Čorkana namreč ne mine nobena podobna stvar.

Truplo je ležalo v mehkem, mokrem pesku. Valovi so butali vanj in ga kdaj pa kdaj docela zalili s kalno vodo. Nova feredža iz črnega sukna, katere voda ni mogla sneti z obraza, se je zavihala in bila zapognjena čez glavo; ker je bila zamešana v dolge in goste lase, se je videla kakor posebna, črna snov ob belem in bujnem dekliskem telesu, s katerega je hudo urna voda strgala in slekla tanko poročno obleko. Čorkan in ribič sta namrgodena in stiskaje čeljustne kosti zagazila v plitvino, prišla nago dekle oprezno in nekako v zadregi, kakor da je živa, jo potegnili iz mokrega peska, v katerega se je bila začela pogrezati, jo odnesla na breg in jo tu takoj pokrila s feredžo, ki je bila vsa mokra in blatna.

BOLESŁAW PRUS:

Filozof in prosjak

Neki trgovec iz cesarskega mesta Sanghaja, po imenu Yang, si je izposodil nekaj deset srebrenih novcev od reveža Sjuja, ki je moral več kot deset let trdo delati, da je prihranil tolikšno vsoto denarja. In pri tem sta se dogovorila, da dobi Sjuj namesto obresti pri Yangu za tri leta službo stražarja.

Ves ta čas je Sjuj pridno delal, ohranil bišo in dvor v redu, z bližnjega izvira je na oslu vozil vodo, gospodarja je spoštoval in v pagodo je redno zabajal. Ko so to videli sosedi, so Yangu zavidali dobrega vrtarja, Sjuju pa so prerokovali dolgo življenje in številno potomstvo.

Tekla so leta in že davno je minil rok, ob katerem bi moral Yang vrniti denar; že nestrpen zaradi dolgega čakanja se je Sjuj odpravil k gospodarju in ga spomnil na dolg. Toda Yang ni hitel s povračilom, odlagal ga je iz dneva v dan, naposled pa je poslal Sjuja v mesto in poklical njegovo ženo, naj pride po dolžni denar.

»Žena vrtarja Sjuja,« je rekel, ko je stopila noter, »imaš pri sebi pobotnico z mojim podpisom, ki sem jo dal tvojemu gospodarju in možu v znamenje, da ima pri meni denar?«

»Imam, gospod,« je odvrnila Sjujeva žena, potegnila listino na dan in jo izročila Yangu.

Yang jo je vzel, jo strgal, vrgel v ogenj in rekel:

»Izgini mi izpred oči, ženska — kar ste imeli dobiti, sem že dal!«

Ko se je Sjuj vrnil domov in zvedel od žene, kaj se je bilo zgodilo, se je grozno razsrdil in se tekel pritožiti mandarinu. To pa je prišlo na ušesa Yangu; urno se je odpravil na sodnijo in vzel s seboj nabito možnjo.

In ko je Yang stopil na prag pravice, je poklical k sebi sodnika, mu poklonil možnjo in mu dokazal svojo nedolžnost, kot se spodobi. Mandarin je takoj velel privedi Sjuja in mu razglasil tole sodbo:

»Kuli Sju, nakloni uho k mojim ustom, kajti iz njih govori modrost.

Če si imel od Yanga pobotnico, da si je pri tebi izposodil denar, zakaj si dal tako dragocen dokument ženi v roko? Samega sebe okrade, kdor ženski denar zaupa, pravijo modrijani; ni te opeharil Yang, okradel si se sam in si torej tat.

Če pa si se sam okradel, obtožil pa si Yanga, si klevetnik. Če pa si tat in klevetnik, ti bodo oči iztaknjene in odsekana glava.«

Ko so vodili Sjuja po ulicah mesta Sanghaja na kraj, kjer naj bi se izvršila obsodba, je tako vpil in jokal, da so ljudje kar gledali. Tisti čas pa je prišel mimo filozof Yak; zahotelo se mu je, da bi pomiril reveža. Vprašal je Sjuja, zakaj tako divje vpije.

»Oh!« je odvrnil nesrečnik, »kaj bi ne vpil, ko jim pa še ni dovolj, da so mi vzeli denar — še oči mi hočejo iztakniti in glavo odsekati... Ko bi mi vsaj glavo pustili!«

»Se kar vidi, da nisi filozof,« je rekel Yak, »drugače bi se brž potolažil. O Sju! Zamisli se samo nad mojimi besedami in povej sam: Kaj ti pa bo glava, če ti iztaknejo oči?«

»Resnica,« je odvrnil Sju, »toda če je tako, zakaj mi pa hočejo potem iztakniti oči?«

»Prostaška para!« je vzkliknil ogorčeni filozof, »kaj ti pa pomagajo oči, če nimaš glave?«

Na te filozofske besede sta vsepovsod zavladali radost in zadovoljstvo. Zadovoljen je bil Yak, saj je vedel, da ga v modrosti nihče ne doseže; zadovoljni so bili mandarin, saj je nedolgo tega na Rumenem morju potonila angleška ladja; zadovoljno je bilo ljudstvo, saj sta riž in čaj obilno obrodila; predvsem pa je bil zadovoljen rabelj Fu, saj je tistega dne premnogim odrobil glavo in pobral cape.

Samo kuli Sju je kalil splošno radost s svojimi nesrečnimi kriki in tožbami; vendar pa se ni temu nihče čudil, saj so vsi vedeli, da je prostak in da se ne razume na filozofijo.

SPORTNI VESTNIK

NOGOMET

Splošno zanimanje za tekmo

Jugoslavija — Avstrija

Nogometna tekma državnih reprezentanc Jugoslavije in Avstrije v Zagrebu v nedeljo, dne 19. novembra, se bo predvidoma začela ob 14.30 uri, v predtekmi pa se bosta ob 12.30 uri pomerili mladinski reprezentanci obeh držav. Glavno tekmo bo v celoti prenašala Evrovizija, kajti po vsem športnem svetu vlada za to srečanje veliko zanimanje. Avstrijski potovalni uradi so si že rezervirali 10.000 vstopnic, nadaljnjih 1000 pa jih hoče

ter Nemčija, Anglija, Italija in Madžarska brez izločilnih tekem vključena v šestnajstotico kandidatov.

HOKEJ NA LEDU

KAC — Bozen 11:3

V izredno zanimivi in kvalitetno odlični tekmi je moštvo celovških atletov porazilo ekipo iz Bozna s presenetljivo visokim rezultatom 11:3 (3:0, 7:2, 1:1). Tekmi je prisostvovalo za letoš rekordno število gledalcev, ki so jih našli kakih 4000, ki so bili vsi brez izjeme navdušeni nad potekom igre. Si iz Evrope, medtem ko sta bila Brazilija kot

V tekmi za pokal evropskih prvakov med dunajsko Austro in lisbonsko Benfico v dunajskem Pratu je prišlo do številnih izredno zanimivih prizorov.

je nogometna zveza. Stadion v Maksimiru pa ima prostora le za kakih 44.000 gledalcev, zato bodo morali mnogi ljubitelji nogometa spremljati zanimivo srečanje ob televizijskih sprejemnikih.

Na Dunaju: Austria — Benfica 1:1

V četrtfinalni tekmi za pokal evropskih prvakov sta se v napolnjenem stadionu v dunajskem Pratu razšli enajstotični lanskoletnega zmagovalca Benfice iz Lizbone in domače Austrie z neodločenim rezultatom 1:1 (0:1). Tekma je bila na izredno kvalitetni višini in polna bliskovitih protinapadov z obeh strani. Austria je tokrat pokazala odlično igro, vendar vse premajhno strelsko sposobnost, kar jo je opravičilo ob zasluženem zmago. V vratih gostov je stal nepremagljivi Pereira, ki je domače napadalce spravljal v obup. Odlično oporo je imel v obrambi, moč napada pa je bila predvsem v hitrosti.

Povratno tekmo sta obe moštvi odigrali v sredo v Lizboni, kjer je zmagala Benfica z rezultatom 5:1.

Že 10 kandidatov za svetovno prvenstvo

Za svetovno prvenstvo v nogometu, ki bo prihodnje leto v Čileju, se je doslej kvalificiralo naslednjih 10 držav: Argentina, Kolumbija, Mehika, Urugvaj iz Južne Amerike

trenutni svetovni prvak in Čile kot prireditelj, cer pa je pričakovati, da se bo obisk tekem v bodoče še povečal, ker je državno prvenstvo in prvenstvo ekip z umetnimi drsališči že blizu.

To je že tretja zaporedna tekma, v kateri je domači napad dosegel 11 golov (kakor znano, je moral z enakim rezultatom kloniti tudi jugoslovanski prvak Jesenice). Tudi tokrat je blestel odlični tehnik Lemon, ki je imel odlične pomočnike v mladem Kaklu in najmlajših domačih igralcih, ki se od tekme do tekme bolj uveljavljajo. Kanadčan Turple s svojo igro ne preseneča nikogar več, ima pa dobro strelsko sposobnost.

Srečanje moštev KAC in Bozen je bilo v okviru tekmovanja za Alpski pokal. Bozen je svojo prvo tekmo zgubil proti Cortini, nato pa je v Kitzbühlu porazil tamkajšnje moštvo. Avstrijske ekipe so trenutno sploh v slabi formi, kar velja zlasti za državnega prvaka IEV iz Innsbrucka, ki je zgubil srečanje s švicarskim prvakom Davosom in se zdaj s precejšnjim pesimizmom pripravlja na srečanje v Celovcu.

Celovško moštvo, ki je v prvih letošnjih tekmah pokazalo, da bi spet lahko resno poseglo v boj za naslov prvaka, je v sredo igralo proti Davosu 5:0 za Celovčane, 14. novembra pa se bo v celovški Mestni hali pomerila avstrijska državna reprezentanca z mladinsko ekipo iz Češkoslovaške, katera se je na zadnjem svetovnem prvenstvu v Švici odločno borila za najvišji naslov in med drugimi prepričljivo premagala tudi Sovjetsko zvezo.

Močna sadna drevesca in ribeze nudi
drevesnica Marko Polzer, pošta Št. Vid
v Podjuni - St. Veit im Jauntal.

Potrebuje darilo za otroka?

Izberite mu lepo slovensko knjigo

- Slovenske narodne pravljice, 192 str. 34.50 šil.
- Bevk: Pisani svet, 132 str. 28.— šil.
- Levstik: Martin Krpan, slikanica 21.— šil.
- Magajna: V deželi pravljic in sanj, 200 str. 29.— šil.
- Meško: Poljančev Cencek in druge zgodbe za mladino, 160 str. 17.— šil.

in mnogo drugih lepih mladinskih in otroških knjig, pravljic, pripovedk, slikanic, do-
bite po nizkih cenah v knjigarni

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnazika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav na le — 10.10 Za gospodinja — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 11. 11.: 8.00 Otroški zbori — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Glasba mojstrov — 14.15 Pozdrav na le — 15.50 Za filateliste — 16.30 Za delovno ženo — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Somrak bogov“, bayreuthske slavnostne igre — 22.30 Plesna glasba.

Nedelja, 12. 11.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Popevke od večeraj — že danes nepozabljene — 11.00 Domovina Avstrija — 12.00 Glasbena nedeljska promenade — 12.45 Gladališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav na le — 17.05 Plesna glasba — 18.00 12. november 1918 — 19.00 Sport — 20.15 „Blodanje in povratek“ — 21.15 Pozdrav z Dunaja.

Ponedeljek, 13. 11.: 8.00 Korolka domovinska kronika — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za Vas — 15.45 Knjižni kotiček — 18.25 Za Vas? Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Mora človeštvo gladovati? — 20.30 Pozdravi iz Svica — 21.00 Korolki visokotolski tedni — 21.15 Lovska ura.

Torek, 14. 11.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Iz kulturnega usvarjanja dežele — 15.30 Komorna glasba — 19.00 Srečna Avstrija — 19.15 Kolo se vrli — 20.15 „Krog s kredo“.

Sreda, 15. 11.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljamo mlade talente — 18.00 Na planini — 18.15 Pomoči je vsakdo potreben — 20.15 Orkestrski koncert.

Četrtek, 16. 11.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 13.30 Mala melodija — 14.45 Pesmi Franza Schuberta — 15.45 Korolki avtorji — 18.00 Kulturne vesti — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Ljudstvo in domovina — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 17. 11.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno zrcalo — 18.00 Pozna Korolka? — 19.30 Orkestrski koncert.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje: 6.10 Z glasba v dan — 7.10 Boleške iz dnevnika — 9.05 Solska oddaja — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Solska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Zabavna oddaja — 21.55 Sport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Večerna izdaja — 23.20 Glasba za nočnega delavca.

Sobota, 11. 11.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Solska oddaja — 13.30 Agrarna politika — 13.35 Slavni umetniki — 14.40 Tehnični razgled — 16.30 Popevke — 17.10 Pesmi Josepha Haydna in Johanna Brahmsa — 17.40 Ljudstvo in domovina — 18.25 Vedno spel polkal — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 Svelovna znani žansoni — 20.00 Vseh deval!

Nedelja, 12. 11.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.10 Dopoldanski koncerti — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Zabavna glasba — 15.30 Bavarsko-Avstrija-Svica — 18.00 Zbrane melodije — 18.25 Avstrijski teden knjige — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 19.30 Jesenske sanje — 20.00 Bavarsko-Avstrija-Svica.

Ponedeljek, 13. 11.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Avstrijski teden knjige — 20.00 Koncert dunajskih filharmonikov.

Torek, 14. 11.: 6.05 Preden odidele — 8.20 Glasba na tekačem traku — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Glasba Dimitrija Šostakoviča — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Bavarsko-Avstrija-Svica — 15.00 Solska oddaja — 16.30 Zivljenje se prične pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 19.30 Avstrijski teden knjige — 20.00 Večerni koncert.

Četrtek, 16. 11.: 6.05 Preden odidele — 8.10 Glasba na tekačem traku — 0.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 14.35 Avstrijski pesnik Alexander Sacher-Masoch — 15.00 Solska oddaja — 17.40 Zenska oddaja — 18.00 Zabavna

RADIO PROGRAM

glasba — 19.30 Avstrijski teden knjige — 20.00 Pozor, snemanje! — 21.00 Zveneča platna.

Petek, 17. 11.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Veselo melodije za sive dni — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 Avstrijski teden knjige — 20.00 Veseloigra.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 386,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 11. 11.: 14.45 Kvintet Niko Štritar — 15.30 „Razporoka“, igra — 18.00 Danle Alighieri: Božanska komedija — 18.30 Skladba sodobnih jugoslovanskih avtorjev — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor „Emil Adamič“ — 21.00 Vesela oddaja.

Nedelja, 12. 11.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski zbori — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.45 Veseli Dolinski trio — 15.20 Razmotrivanje o jazzu — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 21.00 Ljudska opravila in opasila — 22.00 Nedelja v sportu.

Ponedeljek, 13. 11.: 18.00 Italijaničina po radiu — 18.30 Mladi solisti — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Sportna tribuna — 20.30 „Carobna piščal“, Mozartova opera.

Torek, 14. 11.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Njegaš: Garski venec — 22.00 Oblednica tedna.

Sreda, 15. 11.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 Liki iz opernih del — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Rdeči logan“, indijska tragedija.

Četrtek, 16. 11.: 18.00 Radijska univerza — 18.30 Sopranistka Liliana Apree — 19.00 Širimo obzorja — 20.30 Znan dirigenti.

Petek, 17. 11.: 18.00 Italijaničina po radiu — 19.00 Sola in vzgoja — 20.30 Gospodarstvo in dela — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Novele 19. stoletja.

Slovenske oddaje

Nedelja, 12. 11.: 7.30 Duhovni nagovor. — 5 pesmi, o in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 13. 11.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Pogled v sodobno svetovno literaturo. (3.) — 18.00 Kulturni davek korolkih Slovencev. (4.)

Torek, 14. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti, kot zdraviti se: O boleznih nog.

Sreda, 15. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 16. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Solistične glasbe.

Petek, 17. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Stari znanci: Casopis.

Sobota, 18. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Zdj smo dela dokončali...

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

— 12.15 Kmetijski nesveli ali Radijska kmečka univerza

Dnevne oddaje: 5.00 Dobra jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Sobota, 11. 11.: 8.30 Od polke do cha-cha — 8.55 Radijska šola — 11.15 Angleščina za mladino — 11.30 Operni koncert — 12.05 Trio Darka Škobernela — 12.25 Godba na pihala — 12.40 iz operejnega sveta — 13.30 S popevkami in zabavnimi melodijami po vseu — 14.00 Iz Chopinovih del — 14.35 Voščila — 15.20 Planinski oklet iz Maribora — 15.40 Orkester Beografske filharmonije — 16.45 Južnoameriški ritmi — 18.10 Med arijami in dueti — 18.45 Okno v svet — 19.05 Domači ansambl — 20.00 Vedri zvoki v izvedbi velikih zabavnih orkestror — 20.20 Radijska komedija — 21.00 Za prijeten konec tedna — 22.15 Plesna glasba.

Nedelja, 12. 11.: 6.00 Vedri zvoki za nedeljsko jutro — 7.35 Kmečka godba — 8.00 Mladinska radijska igre — 8.30 Skladbe za orke — 8.45 Londonski filharmonični orkester — 9.05 Z zabavno glasbo v novi ledon — 10.00 Se pomnite, tvariši — 10.30 Koncert in opera — 11.30 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Operne melodije — 17.05 Kitara in mandoline — 17.15 Radijska igra — 18.23 Violinist David Ojstrah — 18.30 Sportno popoldne — 19.05 „Naši mladi reproduktivci“ — 20.00 Izberite melodijo tedna — 21.00 Ansambel beograjske opere — 23.05 Plesna glasba.

Ponedeljek, 13. 11.: 8.05 Koncertna malina — 8.55 Za mlade radovedneže — 10.15 Mladinski mešani zbor — 11.00 Slovenske narodne pejske Danica Filipič in Grela Lozar — 12.05 Josip Slavenski: Pesmi jugoslovanskih rusinov — 13.30 Plesni ritmi iz tresh stoletij — 14.15 Glasbene razglednice — 14.35 Voščila — 15.20 Španija v pesmi in plesu — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Iz Massenlovihi oper — 18.10 Dve poljski pianistki — 18.45 Radijska univerza — 19.05 Zabavni orkester RTV Zagreb — 20.09 Koncert simfoničnega orkestra RTV Ljubljana.

Torek, 14. 11.: 8.05 Igramo za vas — 8.55 Radijska šola — 9.25 Orgle in orglice — 10.15 Izberite melodije tedna — 11.15 Uirjujte svojo angleščino — 11.30 Od arije do arije — 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.30 Iz Verdijeve „Traviata“ — 14.05 Radijska šola — 15.20 Pevka Lola Novakovič — 16.00 Glasbena upodobitve znamenitih ljudskih junakov — 18.10 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnega lrga — 19.05 Veliki zabavni orkestri — 20.00 Paje zbor RTV Beograd — 20.30 Radijska igra — 21.00 Sestanek instrumentov — 21.30 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe.

Sreda, 15. 11.: 8.05 Zvočna mavrica — 8.35 Dve hrvatske skladateljke — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Popevke in plesni ritmi — 11.15 Človek in zdravje — 12.05 Volki kvintet z Rezika in Sonjo — 13.30 Spored slovenske glasbe — 14.05 Radijska šola — 14.35 Zbori in baleti iz oper — 15.20 Koncert po željah — 16.00 Soterjem na pot — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Komorni orkester RTV Zagreb — 20.00 Naš variate — 21.00 Iz opere „Arabella“ Richarda Straussa — 22.15 Po sveu jazza.

Četrtek, 16. 11.: 8.05 Iz oper jugoslovanskih skladateljev — 8.55 Radijska šola — 10.15 Veliki orkestri — 11.00 Skladatelj Škerjanec o letnih časih — 11.15 Ruski tečaj za začetnike — 11.45 „Francoz v Južni Ameriki“ — 13.30 Korolke pesmi poje Mariborski komorni zbor — 13.50 Melodije z obeh strani Atlantika — 14.35 Voščila — 15.30 Turistična oddaja — 16.00 Popoldna ob instrumentalni glasbi — 18.10 Iz Mozartove opere „Carobna piščal“ — 18.45 Kulturna kronika — 20.00 Ce-

TELEVIZIJA

Sobota, 11. 11.: 19.35 Kaj vidimo novega — 20.20 Kratki film — 20.30 „Bridge s stricem Tomom“, kriminalni film.

Nedelja, 12. 11.: 17.00 Za otroke — 17.15 „Moderna mladina — moderna umetnost“ — 17.55 Svet mladine — 18.25 „Fury“, pustolovščina konja — 18.55 Sedem dni dogodkov — 19.30 „Bili ali ne biti“.

Ponedeljek, 13. 11.: 19.35 Ljudska stanovanja v Avstriji — 20.20 Kratki film — 20.30 Aktualni sport — 20.50 Enovidvalet.

Torek, 14. 11.: 19.35 Pogovor o modi — 20.20 Kratki film — 20.30 „Dunaj — München“ — 21.00 Balet.

Sreda, 15. 11.: 17.00 Za otroke — 17.25 Slava od cir-kusa — 19.35 Čuvarki zdravlja — 20.20 Kratki film — 20.30 Oknar — 21.00 „Gospod Karel“.

Četrtek, 16. 11.: 19.35 Sport — 20.05 Kratki film — 20.20 „Zarišče“, Arthur Miller.

Petek, 17. 11.: 19.35 Kmetje v Evropi — 20.20 „Soh smrti“, promena vzgoja — 21.10 „Sladka dunajska glasba“.